49րդ ՏԱՐԻ Թիւ 1361 Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 29/12 ԴԵԿՏ. 1905 15 ՇԷՎՎԱԼ 1323 – 20 ԹԷՇՐԻՆ ՍԱՆԻ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԸՃԵԱՆ
ԱԶԳԻ ԿՈՒՂԴՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Բապը Ալի ճատտէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومۀ افكار
ارمنيجه يومى و سياسى غزته در
صاحب امتيازى : اوهانس قرجه
ا. اره‌خانسى بابعالى جاده‌سنده نومرو ٣٨

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	40 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցման համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԳԱՂԱՓԱՐԸ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Գաղափարը պէտք է փնտռել ամէնէն առաջ ամուսնական խնդրին մէջ, որովհետեւ երբ երկու ամուսիններ գաղափարով իրարու մօտիկցած են կարելի եղածին չափ, անոնց մէջ ընտանեկան ո՛ և է վէճ, բանակռիւ, ո՛ և է կծու ակնարկութիւններ ու անտեղի պահանջներ տեղի չեն ունենար ու ընտանիք ըսուած իրականապէս սուրբ բոյնը դրախտ մը կ'ըլլայ իր ամէն պարագաներով։

Կայր սէրի մը ժամանակաւոր ազդեցութիւնը իրաւ որ կրնայ կատարել գաղափարի դերը, բայց երբ աչքի առջեւ կ'ունենանք կեանքի տեւողութիւնը, որ կայր սէրի մը հետ չանհետանար, ամուսնութեան մէջ շատ պակաս կը գտնենք սէրի արժանիքը այս անգամ։

Շատ ամուսիններ սիրած են զիրար քանի մը օրի, քանի մը շաբաթի, ամիսի կամ տարիի համար ու անկէ վերջը, դարձեալ նոյն պատկերը, դարձեալ կեանքի միապալին նոյն տխուր ու սեւ կողմը կը ներկայանայ մեզի. խանդոտ, տափակ օրերու անհիմն սէրը արդէն թառամ է ժամանակի անկայուն թեւերուն վրայ ու անհետացած անցեալին մթութեան մէջ. Ներկան սակայն, ուր կ'ապրինք, ու ապագան, որ մեզ կը դիմաւորէ՝ չունին, չեն բերեր անցեալին սէրը, որովհետեւ եթէ երիտասարդ ենք ուրիշ մը սէրը — աւելի ճշմարիտ բացատրութեամբ տարփանքը, որովհետեւ այս նշանակութեամբ սէր բառը գործածել անոր անունին, սրբութեան ու վեհութեան դէմ մեղանչել ըսել է— արդէն տեղ բռնած է մեր կուրծքին տակ, հինին փլատակներուն վրայ կանգնած իր երերուն շէնքը, եթէ կեանքի խանդոտ օրերը անցած են ու քսամբլութիւնը մեզ իր խաղաղ ձեռքերուն մէջ առած է, արդէն մեր հեշտանքի ջիղերը թալցած են, մենք այլ եւս լուրջ մարդեր եղած ենք ու չենք կրնար գոհացում տալ կնոջական փափաքներուն։

Եւ որովհետեւ սէրը անցեալին մէկ մասը կը կազմէ հիմա ու գաղափարը սկիզբէն մինչեւ վերջը բացակայած էր մենէ, ընտանեկան երբեմնի տաքուկ մթնոլորտին մէջ կը սկսին պտուտկել մանցնող սուր չունչեր, երբեմնի ընտանեկան խաղաղութիւնը վրդովող յոյզեր կը սկսին երեւնալ ու հետզհետէ խուչորեալ ընտանեկան ծծղուն ովկէանին վրայ. ու կը վերջանան երիկ կնկայ անուշ լեզուութիւնները, մէկին ըսածը անախորժ կը հնչէ միւսին ականջին, միւսին առաջարկութիւնները ծանր կը կշռեն իր կէսին սիրտին, վէճը ծայր կուտայ. ինչպէս կ'ըսեն «Սատանան կռիւէ մեղրը կը քսէ անոնց շրթունքներուն վրայ» ու ընթրիքը, որ երբեմն իր ամէնէն պարզուկ վիճակին մէջ մեղրի պէս կ'ուտուէր, համեմուելով տունին պզտիկներուն ճռվռումներովը, հիմա թոյն կը դառնայ. Ջուրը իր համը կը կորսնցնէ, հացը արցունքներով կը թրջուի, դրախտը դժոխքի կը փոխուի...

Նախանձոտներ ներքին հրճուանք մը կը զգան անոնց օրական պառաչաքին մէջ. զիրենք սիրողներ կ'սկսին տարակուսանքներ ունենալ. տխուր ենթադրութիւններ ընել անոնց հետ միասին, մնացեալներ վայրկեանի մը մէջ ենթականերին ալ կ'սկսին խորհիլ այս հակոտնեայ փոփոխութեան վրայ։

«Ի՞նչ է պատճառը»։ Ահա հարցումը, որ հիմա կ'ընէ ամէն մարդ, և սակայն շատեր իսկապէս չեն գիտեր, շատեր ալ անգիտանալ կ'ուզեն այս «Ի՞նչ է պատճառը»ին պատասխանը։

Շատ պերճ կը խօսին մեզ չրջապատող պատկերները այդ հարցումին վրայ. կը բաւէ դնող ակնարկ մը նետել անոնց վրայ ու անմիջապէս շատ փայլուն պիտի տեսնենք թէ՝ հո՛ն, այն ընտանեկան առիքին տակ, ուր գաղափարի համաձայնութիւնը կայ, հոն ընաւ այդ հարցումը չնչէր և ընտանիքը իր առաջին օրէն մինչեւ վերջը իր խաղաղութեան, իր սրբութեան ու վսեմութեան մէջ կ'ապրի։

Հոգի, արտի մարդը երբ իրեն գաղափարակիցը կը գտնէ, իր կազմած ընտանեկան բոյնը ինքնին դրախտ է, որովհետեւ ամոլներ միեւնոյն բանին ձգտող, միեւնոյն առարկաները սիրող, միեւնոյն աշխատանքովը պարապողներ ըլլալով ոչինչ կը մնայ անոնց մէջ իրարմէ զատող ու բանակռիւը ճեղքի մը բացուածքը չունենալով՝ իրեն իբր մուտք, կ'անցնի անոնց դուռին առջեւէն ու անոնք կ'ապրին կեանքը իր քաղցրութիւններուն մէջ։ Հոգ չէ թէ տաժանքոտ, վատաշխարհիկ կեանք մըն է անոնցը, կը բաւէ որ անոնք նոյնն են ու համաձայն գաղափարով, որովհետեւ աշխատանք մը որքան ալ քրտնոտ ըլլայ ընաւ կեանքը յուզող գոյն մը չունի, սխալ է բացարձակապէս ենթադրելը թէ՝ ապրելակերպի եղանակը կրնայ յուզել ընտանեկան ծովը։

Կրնայ գաղափարի կինը մայր մը եղած ըլլալ, հետեւաբար իր պարագաները կրնան արգիլել զինքը աշխատելու, բայց ա՛ն բան մը չպիտի կորսնցնէ իր արժանիքէն, որովհետեւ այս անգամ ա՛ն իր էրիկին բերած քիչովը գոհ պիտի ըլլայ, խնայող պիտի ըլլայ ամէն գործերու մէջ, չպիտի պահանջէ էրիկէն զինքն ալ հագցնել, օգնել, չպիտի տենչայ արդուզարդել իր մանկիկները ինչպէս երբեմն. որովհետեւ այն գաղափարը, որ արդէն ժամանակի չրջանին մէջ ծնած էր ճշմարիտ սէրը, պիտի խորհել տայ կնոջ զանկին թէ՝ այդ պահանջներն ու չռայլութիւնները իրենց ընտանեկան անդորրութիւնը կ'աղմկեն, զիրենք դժբախտ կ'ընեն...։

Սենեակին մէկ անկիւնը, բարձրաւանդակի մը վրայ լամբարը կը վառի, անուշ լուսութեան մը մէջ երկու սիրատարփ էակներու, գաղափարով նոյնացած հոգիներու սիրտին բաբախիւնն ու չնչառութիւնը կարելի է լսել, գիրքի ու թուղթի, գրիչ ու մելանի սիրահարներն են անոնք, որոնց ականջին մելանոյշ մենհերգի մը պէս կը թրթռայ գրիչին չչուկը թուղթին վրայ, ու թղթատումի քաղցր աղմուկը։ Քաղցր է այս կեանքը այդ զոյգին համար, սուրբ է այս լռութիւնը այս սիրտերուն համար ու անոնք գիրերու անհունութեան մը ծոցին մէջ թաղուած չեն խզեր լռութիւնը, ոչինչ ունի այս կեանքը իբր միօրինակութիւն ու ձանձրոյթ, ու երբ անոնք ժամանակաւոր յագեցումէ մը վերջ վար կը դնեն գիրքն ու գրիչը, անուշիկ խօսակցութիւն մը կուգայ անոնց սիրտը յագեցնել, շատերու համար այնքան ձանձրալի այս պատկերը սակայն գաղափարակիցներուն համար խնկելի է և գաղափարներու փոխանակութիւնը քաղցր երգի մը ունկնդրութեան ու հրեշտակներու օրհներգութեան մը մատղրութեան չափ հրապուրիչ է։

Ընտանեկան սրբութիւնը փայփայող այս կարգի պատկերները տակաւին շատ կրնանք չարել հոս, սակայն այսչափով բաւականալով, ակնարկ մըն ալ գաղափարներով անհամաձայն ամուսիններու վրայ նետենք, կամ վերը դրուած պատկերներուն անձերուն դերերը փոխենք։

Դարձեալ նոյն սենեակն է, հերաթափ գանկ մը ամբողջապէս աչք կտրած գիրքի մը էջերուն վրայ անթարթ յառում մը կը ցուցադրէ, կամ գլուխ մը հակած է թուղթի մը կտորին վրայ. Նոյն լռութիւնը կը տիրէ պահ մը, բայց վայրկեանի մը համար միայն ու ահա կին մը մերթ բարկացոտ, ստոնեղած կամ ջղագրգիռ, մերթ քթին քի մը տակ պահած արհամարհանք մը, ներս կը վազէ ու անյաստկաօրէն սուր ճիչով մը կը յուզէ սենեկին քաղցր լռութիւնը, կը խոյանայ մտամիտ էակին վրայ ու կը խլէ անոր ձեռքէն գիրքը, կ'առնէ թուղթը, նոյն վայրկեանի ազդեցութեան տակ կը պատռէ ալ գուցէ, տրտունջ ու յանդիմանանք կը թափէ, կ'առաջարկէ այսօր ա՛լ թողուլ զանոնք ու պտոյտ մը ընել... Թերեւս անգամ մը, երկուք, երեք էրիկը թաքուն դժգոհանքը իր մէջ պահած համակերպի անոր, բայց վերջապէս օր մը համբերութիւնը իր չրջանէն դուրս պիտի ելնէ անշուշտ, ու սիրուած ընթերցումի մը ընդմիջումը կամ ներշնչուած գրութեան մը ճեղքումը վիրաւորիչ բառեր պիտի դնեն մէկին չրթունքին վրայ միւսին սիրտը խոցոտելու համար, մէկը պիտի զայրանայ, միւսը պիտի տրտնջայ, մէկը պիտի հայհոյէ, միւսը պիտի արձագանգէ... ու այսպէս խաղաղ պատկերը պիտի յուզուի, գուցէ վիրաւորիչ խօսքերը պիտի յառաջանան և ծեծկըռուքը պիտի բերէ իր հետ լաց ու ողբ. ահ՛ ծերի այս կեանքին։

Այս զոյգին մէկին գաղափարն է գրքի մը էջերուն մէջ փնտռել ամէն հաճոյք և հո՛ն կը գտնէ արդէն ամէն վայելք. միւսին գաղափարն է չրջագայութեան մը մէջ գտնել կեանքի հրճուանքը կամ պարզ, տափակ խօսակցութեան մը մէջ գտնել օրական յոգնութեան հանգիստը. որոշ է թէ՝ մէկը միւսին և փոխադարձաբար անոնց ընտրութիւններէն չեն ախորժիր, թերեւս իրենց կեանքին մէջ վայրկեան մը անգամ չեն խորհած այդ տեսակ կեանքի մը հաճոյքին վրայ և չեն հասկնար արդէն։

Էհ, ուրեմն ինչպէս համաձայնիլ, ինչ կեանք ապրիլ, երբ անոնք էրիկկնիկ են վերջապէս, երբ անոնք պէտք է ապրին իրենց կեանքին մինչեւ վերջը իրարու մօտ։ Բայց կեանք չէ՛ աս. կեանքը վայելքի համանիչ կը հասկընանք մենք և սակայն այս պատկերին մէջ վայելքի ոչինչ կայ, քանի որ ընտրութիւններ, ճաշակներ, ապրելակերպեր իրարու հակառակ ուղղութիւն մը ունին այս զոյգին մէջ։

Ահա գաղափարի բացակայութեան արդիւնքը, որովհետեւ երբ գաղափարը ամէն բանէ առաջ անոնց պատկէն վրայ թառէր, ճաշակները, ընտրութիւնները, զգացումները հետզհետէ պիտի մղուէին անոնցմէ, պիտի մօտիկնային, պիտի նոյնանային ու կեանքը իր նշանակութիւնը պիտի ստանար։

Կարելի՞ է վայրկեան մը իսկ տարակուսիլ թէ՝ նոյն պատկերը, նոյն անտանելի կեանքը չպիտի տիրէր, մշակին տունին մէջ, անոր ծխացող օճախին չուրջ, երբ իր կինը նոյն գաղափարներովը լեցուած չըլլար, երբ ան չհասկնար բանին ու բրիչին արժէքը ինչպէս իր էրիկը։ Կինը փոխանակ իր քաղցր խօսքերով յոգնութիւնը մեղմըցնելու արեւախանչ գործաւորին, պիտի սկսէր դիտողութիւններ ընել անոր աղտոտ լաթերուն վրայ, չպիտի զիջանէր նստիլ միեւնոյն հացի կտորէն պատառ մըն ալ ինք առնել, որովհետեւ իր էրկան հողոտ ձեռքերը կիսած պիտի ըլլային զայն... Բայց հետեւանքը. շատ որոշ է տարիք, ամէնէն տկար միտքն անգամ կրնայ երեւակայել, հոս [illegible] ճչութը, նոյն ամօթալից խօսքերը, որոնք մարդկութեան երեսին ամօթ, նախատինք ու նուաստ ըլլալէ անդին չեն անցնիր։

«Տե՛ս, աս կինը ի՜նչ գեղեցիկ չրջազգեստ մը ունի, այս անգամ առած գլխարկը հիանալի է, կօշիկներուն կճատուքը փողոցին ծայրէն կը լսուի, կը տեսնե՞ս անոնք եղանակին հետ իրենց զգեստները, գլխարկներն ու կօշիկները կը փոխեն, իսկ ես այս բոլորէն զուրկ եմ, չրջազգեստս պատռած է, կտոր մը իսկ չկայ որ կարկըտեմ, —սակայն այսպէս խօսող կինը կարկտան իսկ ունենալու ըլլայ չպիտի կարկտէ վստահօրէն— կ'ամչնամ դուրս ելնելու, գլխարկիս նորաձեւութիւնը արդէն բոլորովին անցեր է...»։ Այսպէս կը տրտնջայ կինը։

«—Է՜, ի՜նչ կ'ըսես, կնի՛կ, ուժի՞մ և չեմ ըներ, ինչպէս ընենք, ուրիշներուն ինչո՞ւ կը նայիս, անոնց ժամանակը կը ներէ, անոնց օրական վաստակը մենք ամիսէ մը չենք կրնար ձեռք բերել», կը պատասխանէ էրիկը խեղճ կնկան զգացածութեան կոչ ընելու աղաչիչ չեչտով մը, բայց կինը չհասկընար և էրկան լռութեան վրայ փրփրած վերջապէս.

«Չեմ հասկնար, չեմ հասկնար, ես ալ կ'ուզեմ, կայ չկայ, նեղ ճար ըրէ՛ բե՛ր, մենք ալ մարդ ենք...»։ Եւ այս օրինակ խօսքերով քիթէն կը բերէ պատառ մը կերակուրը խեղճ գործաւորին, որ եթէ գանակոծութեան մը սկսելու ըլլայ ալ, մեղադրելի չէ ընաւ. հերիք չէ իրեն առօրեայ տաժանքը, հերիք չէ խեղճին հազարաւոր մտածումները, աս ալ կուգայ չթողելու համար կարծես գոնէ ներհարթած, յոգնած էութեան քունն ալ խլելու։

Ինչո՞ւ սակայն գրիչի մարդը հայհոյող մը, ինչո՞ւ մշակը դժբաղդ արարած մը և ինչո՞ւ բարի գործաւորը անգութ հոգի մը ըլլային. ինչո՞ւ կեանքը տառապանք մը դառնար անոնց համար, ինչո՞ւ վէճեր, բանակռիւներ աղմկէին ընտանեկան անդորրութիւնը՝ ինչո՞ւ աւեանալուծութիւնը պղծէր պսակին սրբութիւնը։

Տակաւին շատ բաներ կարելի է գրել այս մասին, շատ խորհուրդներ կարելի է արտայայտել, բայց մենք այսչափով կը բաւականանանք պակաս մնացածը թողլով աղնիւ ընթերցողներու ու ուհիներու, որոնք լուրջ ու երկար խորհրդածութենէ մը վերջ շատ լաւ պիտի հասկնան գաղափարի բարեբար ազդեցութիւնը, այնքան մեծ ու էական հարցի մը՝ ամուսնութեան մէջ, ուրեմն պէտք է անհրաժեշտօրէն անոր տալ առաջնութիւնը։

Անոր կը վայլէ այդ դիրքը, որովհետեւ ինքն է սուրբ սէրին հարազատ մայրը, որովհետեւ ինքն է ապաստան ժայռը, ուր առջէն կը բղխի սէրի ջինջ վտակը, ու մինա՛կ իրեն հովանիին տակ սէրը կը պահէ իր անմահութիւնը։

ՅԱԿՈԲ Տ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Պօսքըն

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԻՒԼՈՎԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԱԾ

Մ. ՊԷՊԷԼԻ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Գերմանիոյ արտաքին աշխարհավարութեան վրայ վարչապետ Իշխան Պիւլովի երկար բանախօսութեան յաջորդ օրը (Տե՛ս ամբողջ պատճէնը երեկի Մանզումէի մէջ), ընկերվարական կուսակցութենէն երեսփոխան Պէպէլ հետեւեալ կերպով քննադատեց Պիւլովի արտաքին քաղաքականութիւնը.—

Գահաճառը տարբերութիւն մը դըրաւ ա՛ն Տէրութեանց՝ որոնց հետ ուղիղ յարաբերութիւններու մէջ ենք, և ա՛ն երիսներու միջեւ՝ որոնց հետ բարեկամական յարաբերութեանց մէջ ենք, և երէկ վարչապետը շատ տխուր և սեւ գոյներով նկարագրեց այս հատուածը։ Նոյն իմաստով անշուշտ պէտք է հասկնանք նաեւ կայսեր բաժակաճառը Մօլթքէի յիշատակարանին բացման առթիւ, երբ Ն. Վեհափառութիւն յայտարարեց թէ վառօդը չոր և թուրը սուր պէտք է պահել։ Հետեւաբար բնական է հիմա սա՛ հարցումը.— Ո՞ւր կ'երթանք արդեօք։ Անգլիական ժողովուրդին տրամադրութեանց վրայ վարչապետին դիտողութիւնը Անգլիոյ մէջ սաստիկ բողոքներ առաջ պիտի բերէ։ Չեմ հերքեր ընաւ թէ անգլիացի ժողովուրդը թշնամութեամբ լեցուած չէ Գերմանիոյ դէմ, բայց խնդիր է թէ կացութիւնը իրօք ա՞յն աստիճանին հասած է որ Հօլսա. 26ի կառավարական յայտարարութիւնը անհրաժեշտ ըլլար։ (Ակնարկութիւն վերոյիշեալ բաժակաճառին։) Երեսփոխան Բասչէ այս տարի Յունուար 4ին արդէն իր ընտրական չրջանակին մէջ վստահացուցած էր թէ Գերմանիա վերջին շաբաթներուն Անգլիոյ հետ պատերազմական վտանգի մը մէջ իյնալու շատ մօտը գացած է, կարծուածէն շատ աւելի։ Արդ, հաւատացած եմ որ իմ պաշտօնակիցս Բասչէ մեզմէ շատ աւելի լաւ գիտէ ինչ որ մեզի անծանօթ է, որովհետեւ կառավարութեան անդամներուն և արքունիքին հետ մօտէն յարաբերութիւններ ունի։ Բայց այն ատենները այնպէս ենթադրեցի թէ Բասչէ իր ընտրութիւնը յաջողցնելու և վրան խօսեցնելու համար միայն այս դիտողութիւնը ըրաւ։ Սակայն երբ Յունուար 27ին Իշխան Լուտվիկ՝ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ բանախօսութեան մը մէջ ըսաւ.— «Երախտապարտ ենք կայսեր, որ անցեալ տարի մեծ պատերազմի մը մէջ իյնալու վտանգէն ազատեց մեզ», ա՛յն ատեն միայն հասկըցայ թէ ինչո՞ւ լուր տարածուած էր Մոնաքոյին որ հրաման տրուած է չարժ- [illegible] տորմիղը։ Պարտաւորիչ պատճառներ ունինք ուրեմն հաւատալու թէ ո՛րքան ճշմարիտ էր այս լուրը, մանաւանդ երբ այս տարուան ընթացքին մէջ Մարոքի գործին առթիւ եւրոպական մեծ պատերազմի մը վտանգին առջեւ կը գտնուէինք։

Վարչապետը ինքնին իր երէկի բանախօսութեան խիստ ծանր նկարագիր մը տուաւ։ Ա՛լ աւելի սաստիկ էր ա՛յն յայտարարութիւնը՝ զոր վարչապետը ըրաւ Մաթէնի թղթակցին.— «Մարոքեան ժողովը ամենալաւ միջոցը կը ներկայէ շատ մը տեսակէտներով վտանգաւոր կացութենէ մը դուրս ելնելու համար։» Վարչապետին երէկի յայտարարութիւններուն նայելով Մարոքեան գործը երկու աստիճանէ անցած է։ Առաջին անգամ Վարչապետը երեսփոխան Սաթլէրի հարցման պատասխանելով բոլորովին լաւատես և հանդարտեցուցիչ յայտարարութիւններ ըրաւ։ Երբ երկրորդ անգամ Մարոքի գործը Բայխսթակի օրակարգը անցաւ, Վարչապետը հարցապնդող երեսփոխան Րէվէնթլովի պատասխանելով յայտարա-

---

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԹԵՐԹՕՆԸ 122

ՅՈՒՐՋԱՅԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱՑՈՎ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Լ Ա

ԹԱՐՄԸՏԻՆՆԵԱՅԷՆ ԱՄՈՒՏԵՐԵԱ

Այսպէս ուղեւորները չարունակեցին իրենց ճամբան։ Լավառէտի ենթադրութիւնը ճիշտ էր։ Քիչ ետքը արդարեւ երիվարներու քառասմբակ արշաւին ձայնը կը հասնէր իրենց ականջին։ Լավառէտ ու ընկերները չարունակ քալելով այս դարձդարձիկ ճամբուն մէջ, վերջապէս հասան կէտի մը վրայ, ուրկէ կարելի էր տեսնել, քիչ առաջ իրենց իջեւանած տեղը։ Հոս Լավառէտ կանգ առնելով,

—Հիմայ իջնանք ըսաւ,

—Բայց Բըրկըզները զմեզ կը հալածեն առարկեց Սըր Մօռլըթօն.

—Բայց մեր գտնուած տեղը չպիտի կրնան գալ, պատասխանեց Լավառէտ, եթէ անգամ մը վար նայիք պիտի չկրնաք զսպել ձեր ծիծաղը։

Հետապնդող Բըրկըզ ձիաւորները հասած էին անտեղ, ուր Լավառէտ քիչ առաջ ապուխտ, խեցի ու պնակի կտորուանք դրուած էր։ Ամէնէն առաջ Լանֆառա տեսաւ եւրոպացիները, զորս ընկերներուն մատնանշեց և ամէնքը մէկէն ուրախութեան որոտագին աղաղակով մը լեռները թնդացուցին։

Միս Օռէթ Բըրկըզ Լանֆառայի ու անոր մարդոց վայրագ գոչերը երբ լսեց, վախէն ու յուզումէն դէպի դեղին կարեցաւ.

—Մի՛ վախնաք օրիորդ, գոչեց Լավառէտ, անոնք իրենց գտնուած տեղէն քայլ մը իսկ պիտի չկրնան առաջանալ։

Լանֆառայի ուղեկցող ձիաւորները չարունակեցին իրենց արագչաւ ընթացքը և սակայն ձիերուն երկուքը չկըրնալով դիմանալ գետինը փռուած սրածայր ապառներու արգելքին, անմիջապէս գետին գլտորեցան. իրենց հետ գլտորելով նաեւ ձիաւորները։ Մինակ Լանֆառա ձիուն վրայ կանգնած թէեւ կը մտրակէր կենդանին առաջ անցնելու, սակայն անիկայ չէր փորձեր նոյն իսկ քայլը փոխել։ Լավառէտ որ հեռուէն անվերջ ծիծաղներով կը դիտէր Լանֆառայի ողորմելի վիճակը,

—Տեսա՞ք հիմայ, ըսաւ, զինուորութեան յիշատակը ո՛րչափ օգտակար կրնայ ըլլալ մարդուս. պատերազմի մէջ օրէնք է որ երբ թշնամի այրուձիին յառաջխաղացութիւնը արգիլել ուզեն, ապակիի կտորուանք կը փռեն գետնին վրայ, որուն առջեւ ամէնքն ալ դըժուարութեան կը բաղխին։ Դիւղերու մէջ փողոցներու վրայ աթոռ մը նետեցէք և կենդանին չկրնար առաջ անցնիլ։

Լավառէտ հրացանը լեցնելով,

—Բայց, ըսաւ, բաւական չէ թըշնամին ճամբուն վրայ կեցնելը, պէտք է զայն ետ դառնալու ստիպել։ Եւ անմիջապէս պարպեց հրացանը, որուն հարուածէն Բըրկըզ մը գետին գլտորեցաւ։

Բանձէս ու Սըր Մօռլըթօն ալ սկըսան իրենց հրացանները պարպել և Բըրկըզները ենթարկուեցան գնդակի տարափի մը։

Ձիաւորները արդէն յուսահատած էին կենդանիներուն առաջ երթալու համար ցոյց տուած դժկամակութենէն, ուստի երբ գնդակներուն անձրեւի նըման տեղալը տեսան՝ յանկարծակիի եկած՝ մեծ չփոթութեան ենթարկուեցան։

Ուղեւորները սակայն անընդհատ կը չարունակէին իրենց հրացանաձգութիւնը, որուն հետեւանօք՝ Լանֆառայի մարդիկը հասած տանձի նման սկըսան մէկիկ իյնալ և հազիւ հինգ վայրկեան անցած, արդէն տասներկու Բըրկըզներ գետին փռուած էին։ Ուստի մնացած Բըրկըզները այլ եւս չկրնալով դիմադրաւել այս անխուսափելի մահուան, միահամուռ ետ դարձան քառասմբակ վազցնելով իրենց ձիերը որպէս զի զերծ մնան ուղեւորներու գընդակէն։

Լանֆառա սակայն առանց կարեւորութիւն տալու իր մարդոց դասալքութեան ու փախուստին, կատարեալ անվեհերութեամբ վար ցատկեց ձիէն ու հետիոտն սկսաւ մագլցիլ բլուրէն վեր։ Մահը այս աստիճան քաջութեամբ դիմաւորող մարդը՝ թշնամիներուն իսկ արգահատանքը չարժեց, որոնք թէ իրենց անձը կը պաշտպանէին և թէ կ'զգուշանային Լանֆառան մեռցնելէ։

Բըրկըզ երիտասարդը բլուրէն վեր մագլցելով մագլցելով, վերջապէս յիսուն քայլի չափ մօտեցաւ ուղեւորներուն, ուր հրացանը ուսէն վար առնելով երբ կրակ ընել կը պատրաստուէր անոնց վրայ, Լավառէտ անբացատրելի ճկունութեամբ առջին անցաւ Միս Օռէթի, զոր լաւ մը պատսպարելէ ետք ինքն ալ հրացանը բազուկին վրայ առաւ։ Երկու հակառակորդները երկվայրկեան մը նշան առած մնացին իրարու. ուրկէ ետք երկուքին ալ հրացանները պայթեցան միեւնոյն պահուն։ Բըրկըզ Լանֆառա բազուկները բացած դէպի ձախ հակեցաւ ու գետին փռուեցաւ. վայրկեան մը այս դիրքին մէջ մնալէ ետք կրկին ոտքի ելաւ ու ձեռքովը հրաժեշտ տալով Միս Օռէթի՝ գլտորեցաւ բլրակն ի վար։ Լավառէտ ու Սըր Մօռլըթօն այս քաջարի մահը յարգելու համար իրենց գլխարկները վար առին, իսկ Միս Օռէթ չկրցաւ երկու կաթիլ արցունք զսպել։

Լանֆառայի մահուամբ ուղեւորները ազատած էին հետապնդող թշնամիէ մը և վախ չունէին այլ եւս, ուստի չարունակելով իրենց ճամբան, մայրամուտին հետ հասան լերան գագաթը ուր հանդարտ սրտով ընթրեցին։ Հետեւեալ օրը առտուն կանուխ լերան միւս կողէն վար իջնալով թէեւ աւելի բարեխառն դաշտի մը մէջ գտնուիլ կը յուսային. սակայն անոնց յոյսը ի դերեւ ելաւ և սկսան մէկ երկու շաբաթ դեգերիլ հսկայ բլուրի մը վրայ ուր ձիւնակոյտերը հալեցնելով կը խմէին և հոն հոս փնտռելով հազիւ կենդանիի թիւեքներ կը գտնէին զորս կը վառէին չառնելու համար։

(Շարունակելի)

րեց թէ իր աւլի յայտարարութիւններուն վրայ աւելցնելիք նոր բան մը չունի։ Մարտ 29ին գերման կայսրը Թանժէրի ցամաքը ելաւ, և ամբողջ կացութիւնը բոլորովին փոխուեցաւ։ Վարչապետ Պիւլով պարտաւոր էր իսկոյն չանհկից Տէրութեանց դիմում ընել անգլեւֆրանսական մարոքեան համաձայնութիւնը կնքուելուն պէս։ Պիւլով այսպէս չըրաւ, այլ ուղղակի այնպիսի միջոցներու դիմեց որոնք մինչեւ այն ատեն դիւանագիտական սովորութիւններու մէջ չկային։ Այն ատենները գերման կառավարութեան այս ընթացքը ցոյց մը համարեցի, այսօր Անգլիան և Ֆրանսան գրգռելու եղանակ մը կը համարեմ զայն։ Տարակոյս չկար որ գերման կառավարութեան այս արարքը միւս Տէրութեանց մօտ տհաճութիւն առաջ պիտի բերէր։ Այս արարքը պիտի վտանգէր Գերման ազգին խաղաղութիւնը, անոր ինչքը և կեանքը նժարին մէջ պիտի դնէր, և ասոր համար է որ կը մեղադրեմ Պիւլովի արտաքին աշխարհավարութիւնը։ Եթէ Գերմանիա Եւրոպայի մէջ խրօք մեկուսացուած է այսօր, յանցանքը մեր քաղաքականութեան վարիչներունն է այս մարոքեան գործին մէջ։ Մարոքի ժողովուրդին համար ալ բնաւ նպաստաւոր չէր մեր ընթացքը, որովհետեւ անիկա ա՛յնպէս կը կարծէ թէ Գերմանիա զինքը պիտի պաշտպանէ, մինչդեռ արդիւնքը ուրիշ բան պիտի ըլլայ եթէ ոչ՝ 1896ի Քրիւկէրեան հեռագրին արդիւնքը։ Այդ մեծահռչակ հեռագիրը Պօէրներուն վրայ ա՛յն տպաւորութիւնը ըրաւ թէ Գերմանիա զիրենք պիտի պաշտպանէ և այս համոզումով մարդիկը գործի սկսան Անգլիոյ դէմ։ Թերեւս Մարոքցիք ալ գերմանական միջամտութեան վրայ նոյն յոյսերը դրին։ Բայց ասոնք ունայն յոյսեր են։

Ենթադրուեցաւ թէ Տէլքասէ յայտարարեր է որ երբ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ պատերազմ տեղի ունենայ, Անգլիա պիտի պաշտպանէ Ֆրանսան։ Ուիթէրի մէկ հեռագիրը հերքեց այս լուրը։ Բայց քանի մը ֆրանսական թերթեր պնդեցին որ Տէլքասէ այդպիսի յայտարարութիւն մը ըրած է։ Այս խրոզութիւնը տակաւին բացատրութեան կը կարօտի, ինչպէս նաեւ այս առթիւ տարածուած սա՛ միւս լուրը թէ գերման ապայակոյտին հարցում ուղղուած է թէ ի վիճակի՞ է Ֆրանսայի հետ կռուելու։ Երբ լսեցի ասիկա, բոլորովին անտեղի համարեցի։ Երկրորդ 1870 մը պիտի ըլլար, մինչդեռ ատեն թէ՛ Ֆրանսայի և թէ Անգլիոյ դէմ գրգռուած։ Արտասովոր կերպով կը ցաւիմ այս ամէն եղածներուն վրայ, որովհետեւ համոզուած եմ թէ տարբեր քաղաքականութիւն մը թէ՛ Ֆրանսայի թէ Անգլիոյ հետ … մէջ պիտի դնէր մեզ այս մարոքեան խնդիրոյն մէջ։

Վարչապետը երէկ մոռցաւ յայտարարելու թէ Սիմոնօզէքի հաշտութիւնն էր բուն պատճառը ռուսաճափոնական պատերազմին (այսինքն Ֆրանսա, Գերմանիա և Ռուսիա միանալով պարտաւորեցին Ճափոնը որ հրաժարի Չինու վրայ իր յաղթութեանց պտուղներէն)։ Այդ պատերազմը օգտակար եղաւ Ծ. Արեւելքի մէջ բաց դրան քաղաքականութեան։ Ռուսիա Ծ. Արեւելքէն դուրս նետուելով, Գերմանիա և միւս Տէրութիւնք հիմա աւելի նպաստաւորուեցան իրենց բաց դրան քաղաքականութեան մէջ։ Սակայն միւս կողմէ վերջին պատերազմը դառն նոր յուսախաբութիւններ բերաւ մեզի, և Քիաօ-Չէօւի վրայ մեր դրած բոլոր յոյսերը վերիվայր եղան։ Աղէկ կ'ընենք որ Քիաօ-Չէօւն ետ կը քաշենք մեր պահակազօրքերը, որոնք դրամական զոհողութենէ զատ օգուտ չունին մեզի։ Միանգամ ընդ միշտ անհետ եղաւ ծովերէն անդին Շանթունկի մէջ գաղթային Գերմանիա մը ստեղծելու յոյսը, որովհետեւ անգլեւճափոնական զինակցութիւնը շատ երկար պիտի տեւէ, քանի որ այդ երկու երկիրներուն շահերուն նոյնութեան վրայ հաստատուած է։ Անգլիոյ հետ պատերազմի մը ժամանակ Քիաօ-Չէօւն մէկ գնդակով մեր ձեռքէն պիտի երթայ, նոյնը պիտի ըլլան նաեւ Ծ. Ասիոյ, Ափրիկէի և Ովկիանոսիոյ մէջ մեր բոլոր գաղթավայրերը։ Պատերազմի յայտարարութենէն երկու շաբաթ վերջ բոլոր գերմ. գաղթավայրերը Անգլիա պիտի գրաւէ։ Խելքի դէմ է որ Քիաօ-Չէօւի համար տարին 150 միլիոն մարք ծախք ընենք։ Պիզմարք երբ լսեց Քիաօ-Չէօւի գրաւումը ա՛յն միջոցին երբ պաշտօնի վրայ չէր, յայտարարեց.— «Բնաւ չիտակ բան մը չէր այս, որ կրնայ վտանգաւոր արկածախնդրական դրութեան առաջնորդել Գերմանիան։» Այս պարագաներուն մէջ, կը հասկցուի անշուշտ թէ ո՛րքան սխալ է այն կարծիքը թէ այդ անդրծովեան գաղթավայրերը օր մը կրնան գերման գաղթականներուն յարմար վայր մը ըլլալ։

Գերման վարչապետը յայտարարեց թէ Անգլիոյ մամլոյն մէկ մասը մեզի դէմ կը խօսի։ Կրնա՞մ արդեօք հարցնել թէ այդ լուրի տրամադրութիւնները միմիայն լրագրական շրջանակներո՞ւն մէջ կը գտնուին թէ ուրիշ աւելի կարեւոր շրջանակներու մէջ ալ։ Կ'ըսուի թէ Լոնտոնի և Պերլինի արքունիքներուն միջեւ եւս յարաբերութիւնները բարեկամական չեն։ Դիբէթէ տասը տարիէ ի վեր, 1896 Յնվ. 13ի Քրիւկէրեան հեռագրէն ի վեր, տարբեր յայտարարութիւններ ալ եղան, որ Անգլիոյ մէջ հանրային կարծիքը գրգռեցին գերմաններուն դէմ։ Յայտարարեցինք թէ «Ծովերու եռաժանին մեր ձեռքը կը գտնուի», «Գերմանիոյ ապագան ջուրերուն վրայ է», «Զօրաւոր նաւատորմիղ մը շատ պէտք ունինք», «Ծովերու վրայ առանց Գերմանիոյ որոշում չի տրուիր»։ Բարեբախտութիւն մըն էր Գերմանիոյ համար որ այսպիսի յայտարարութենէ մը վերջ չմասնակցեցաւ Ծ. Արեւելեան պատերազմին, որ ծովերու վրայ շատ բան որոշեց։

Անգլեւգերման պատերազմի մը պատճառ կը համարուի Անգլիոյ նախանձութիւնը գերմանական վաճառականութեան դէմ։ Ստոյգ է որ գերման վաճառականութիւնը վերջին տարիներուն հսկայական յառաջդիմութիւններ ըրած է։ Բայց ամէնէն աղէկ գործը Անգլիա և Գերմանիա իրարու հետ կ'ընեն։ Ամէն տարի իրարու կ'առնեն կուտան 1 միլիառ 956 միլիոն 600,000 մարք արժողութեամբ վաճառք։ Անգլիա և իր գաղթավայրերը մեր ամբողջ համաշխարհիկ վաճառականութեան հարիւրին 20ը կ'առնեն, մենք ալ Անգլիոյ ամենալաւ յաճախորդներն ենք։ Ուստի անխելքութիւն է իրարու դէմ կռուելու վրայ մտածելը։ Նաւային ծրագիրը արդարացնելու համար գերման կառավարութիւնը կ'ըսէ թէ ծովային վաճառականութիւնը պէտք է աւելի զօրացնել քան ցամաքային վաճառականութիւնը. բայց խնդիրը այսպէս չէ։ Մեր վաճառականութեան երկու երրորդը Եւրոպա կ'երթայ, և Միացեալ ամենամեծ մասն ալ Անգլիա, անգլիական գաղթավայրերը և Միացեալ Նահանգները կ'երթայ։ Մեր վաճառականութեան այս բաժանումը բնաւ երբէք չարդարացներ ա՛յնքան զօրաւոր նաւատորմի մը ստեղծագործութիւնը։ Անգլիոյ մէջ բոլոր կուսակցութեանց ներկայացուցիչները սա՛պէս կ'ըսեն.— «Մենք բաւական հարուստ չենք միեւնոյն ժամանակ առաջնակարգ ցամաքային բանակ մը և նաւատորմիղ մը ունենալու։ Ի՛նչ որ հարուստ Անգլիան պատրաստ չէ ընելու, շատ աւելի նուազ հարուստ Գերմանիան ի գործ կը դնէ։ Ծայրայեղ ասսիրութիւն մըն է ասիկա։ Ֆրանսայի և Անգլիոյ հետ պատերազմի մը միջոցին այդ երկու Տէրութիւնները կրնան իրենց յաճա- … ցել բոլորովին, մենք շատ բացը պիտի մնանք, ինչպէս Ռուսիա մնաց Ճափոնի դէմ։»

Մ. Պէպէլ յետոյ խօսեցաւ Գերմանիոյ նոր տուրքերուն ծրագրին վրայ և այս առթիւ գերման գործաւորներուն կացութիւնը նկարագրեց։

Վարչապետ Իշխան Պիւլով, որ ինք անձամբ կը պատասխանէր ասկէց առաջ ընդդիմադիր Պէպէլի բոլոր հարցումներուն և քննադատութիւններուն, այս անգամ չյօժարեցաւ ինք խօսիլ, այլ ելմտական նախարար Բայնպապէնի տուաւ խօսքը պատասխանելու Պէպէլի ճառախօսութեան վերջին՝ այսինքն տուրքերու և գործաւորական վիճակին վրայ ըրած դիտողութիւններուն, անպատասխանի թողլով արտաքին աշխարհավարութեան քննադատութիւնը։

Բայնպապէն նախ յիշեցուց Պէպէլի անգլիական սա՛ առածը.— «Աղէկ կամ գէշ, միշտ իմ երկիրս»։ Պէպէլ այնպէս կ'ենթադրէ թէ տուրքերուն բոլոր բեռը գործաւոր դասակարգին վրայ կը ծանրանայ։ Բայց քանի մը թուանշաններով պիտի ապացուցնեմ իր անհամբերութիւնը։ Գերմանիոյ մէջ գործաւոր դասակարգը իր ապահովագրութեան համար 374 միլիոն մարք յատկացուցած է։ Վարչապետը երէկ արդէն յայտարարեց թէ Գերմանիոյ մէջ մաքսի և անուղղակի տուրքերուն հետեւանօք գերման ժողովուրդին բեռը աւելի թեթեւ է քան Եւրոպայի միւս երկիրներուն մէջ։ Գերմանիոյ մէջ մարդ գլուխ անուղղակի տուրքերուն քանակութիւնն է 18 մարք, Աւստրիոյ մէջ 29, Մաճառստանի մէջ 19, Ֆրանսայի մէջ 48, Մեծն Բրիտանիոյ մէջ 40, Իտալիոյ մէջ 22, և Ռուսիոյ մէջ 17 մարք։ Այս մասին միայն Ռուսիան է նպաստաւորը։ Ուղղակի և անուղղակի տուրքերը հաշուելով, մարդ գլուխ Ռուսիոյ մէջ 26 մարք է, Աւստրիոյ մէջ 38, Մաճառստանի մէջ 28, Ֆրանսայի մէջ 61, Մեծին Բրիտանիոյ մէջ 65, Իտալիոյ մէջ 45 և Ռուսիոյ մէջ 20։ Կառավարութիւնը, իր՝ տուրքերու օրինագծին մէջ ուշադրութիւն ըրած է կալուածատէրերուն վրայ ծանրացնել, և ոչ-կալուածատէրներուն խնայել։ Բրուսիոյ մէջ 900 մարք եկամուտի տէր մարդոց վրայ սկսած ենք դնել տուրքերը և բազմանդամ ընտանիքներուն ալ դիւրութիւններ տուած ենք։ 1904ին Բրուսիոյ ժողովրդին հարիւրին 63ը տուրքէ ազատ էին։ Բրուսիոյ 34 միլիոն բնակիչներէն 22 միլիոնը կա՛մ բոլորովին ազատ են տուրքէ և կամ թեթեւ տուրքերու տակ կը գտնուին, և Միացեալ 12 միլիոն բնակիչները կը վճարեն 200 միլիոն եկամուտի տուրքը։

Երեսփոխան Բիւթօֆէն յայտարարեց.— Խաղաղութեան պահպանութեան և գերման ազգին պաշտպանութեան համար հարկ եղած միջոցները կ'ուզենք ապահովել։ Օտարներու ցոյց պիտի տանք թէ գերման ժողովուրդը իբրեւ մէկ մարդ իր կայսեր մօտ կը մնայ։

ԳԵՐՄԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ
ՃԱՌԻՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Սթանտարտ կը գրէ.— Երբ երկուսեք դիւրազգածութիւն վիրաւորուի և գժտութիւն մը մէջտեղ ելնէ, անմիջապէս գերման քաղաքագէտները կը փութան Անգլիոյ նախանձութեան վերագրել գործը, նախանձութիւն մը՝ որ մեզի անծանօթ է։ Անգլիացիք չեն ճանչնար տեղ մը՝ ուր Գերմանիոյ և Անգլիոյ վաճառականութեան շահերը իրարու հակառակ կ'ըլլան։ Գերմանական նաւատորմիղը զօրացնելու միջոցներէն մին է հաւատացնել գերման ժողովուրդին թէ Անգլիա ծովային գերակշռութիւն ունենալով միտքը դրած է չարիք հասցնել Գերմանիոյ։ Այս ենթադրութիւնը ոչ մէկ ձեւով չարդարանար։

Մօրնինկ Բոսթ կ'ըսէ.— Կամ ա՛յն է որ Պիւլով Իշխան Անգլիացիները չի ճանչնար, և կամ միտքը դրած է բարեկամական զգացումներու վերահաստատութիւնը արգիլել։ Շատ տարիներէ ի վեր գիտենք թէ Գերմանիոյ մէջ Անգլիոյ դէմ հակառակութիւն կայ, և գերման վարիչ շրջանակներուն մէջ օր մը օրանց չտեսանք բան մը այդ հականգլիական զգացումին դէմ։

Տէյլի Թէլէկրաֆ կը յայտարարէ թէ գերման վարչապետին ա՛յն յայտարարութիւնը թէ Գերմանիոյ կացութիւնը ծանր է, և նաեւ Երրեակ Զինակցութեան վրայ անոր ըսածները բնաւ ապահովութիւն չեն ներշնչեր։

Թայմզ կ'ըսէ.— Պետական մարդու մը չի վայլեր ռազմագիտութիւնը ընելով քինախնդրութիւն տարածել նաւային ծրագիրը յաջողցնելու համար։ Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ բարւոք համաձայնութիւն մը ա՛յն ատեն միայն կարելի է, երբ գերման պետական մարդիկ ուրիշ միջոցներ գործածեն և ոչ աջ ու ձախ յարձակումներ ընել, կռուածներ … գերմանական այս մէթոտին նպատակն է նաւատորմին համար ծախքերը հանել։ Անգլիա շատ ուրախ պիտի ըլլայ եթէ Գերմանիոյ հետ յարաբերութիւնները բարւոքին։ Բայց ասիկա ալ պայմաններով կրնայ ըլլալ։ Գերման վարչապետին յաւետես յայտարարութիւնները չեն կրնար փոխել Անգլիոյ քաղաքականութիւնը ի մասին անգլեւֆրանսական մարոքեան համաձայնութեան։ Եթէ երկու տարի գոնէ անցնին, և Գերմանիա այդ միջոցին բնաւ կասկած չտայ Ֆրանսայի դէմ յարձակողական քաղաքականութեան մը, այն ատեն ինքնին կը վերահաստատուի բարւոք համաձայնութիւնը Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ, ինչպէս նաեւ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ, և ասոր համար պէտք է որ Գերմանիա անհանգիստ չընէ Ֆրանսան։

Բարիզի ամբողջ մամուլը կը քննադատէ Իշխան Պիւլովի ճառախօսութիւնը։ Այնպէս կ'ենթադրեն թէ Պիւլով Իշխան դիւամամբ տագնապի փող կը հնչեցնէ և Գերմանիան սպառնալիքի տակ կը ցուցնէ, նաւային ծրագիրը Րայխսթակին մէջ յաջողցնելու համար։ Բոլորովին սխալ է Պիւլովի այն յայտարարութիւնը թէ Մարոքի մէջ ֆրանսական պատուիրակ Մ. Թայլանտիէ իբրեւ Եւրոպայի պատուիրակը ներկայացուց զինքը։ Ի մօտոյ հրատարակուելիք Կանանչ Տետրակը ցոյց պիտի տայ թէ, կ'ըսեն, ո՛րքան կը սխալի Պիւլով Իշխան։

ԱՆԳԼԵՒՖՐԱՆՍԱԿԱՆ
ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Երեսփոխան Ֆիրմէն Ֆօռ ուրբաթի նիստին մէջ հարցում ուղղեց Մ. Ռուվիէի մարոքեան գործին վրայ, ինչպէս նաեւ այս մասին Գերմանիոյ և Ֆրանսայի միջեւ կատարուած բանակցութիւններուն վրայ։ Ֆիրմէն Ֆօռ երեսփոխան Սէնպայի սա՛ հարցապնդումը կրկնեց.— «Իրա՞ւ էին Տէքեօ տը Թուլուզի յայտարարութիւնները Մարոքի գործին հետեւանօք Մ. Տէլքասէի հրաժարման պատճառներուն վրայ։ Նոյն լրագրին մէջ գրուած էր որ Յունիս 6ի նախարարաց խորհուրդէն (որուն մէջ հրաժարեցաւ Տէլքասէ) եօթը օր առաջ Լոնտոնի մեր դեսպանը Մ. Գամպօն Ֆրանսական կառավարութեան հեռագրեց թէ ի վիճակի է յայտարարելու որ անգլիական կառավարութիւնը պատրաստ է պայմանագրութիւն մը կնքել երկու Տէրութեանց հասարակաց շահերը պաշտպանելու համար, եթէ Գերմանիա սպառնայ։ Սպանիոյ թագաւորին Բարիզ հասնելու օրը Մ. Տէլքասէ այս հեռագիրը հաղորդեց վարչապետ Մ. Ռուվիէի։ Երկրորդ օրն իսկ Պերլինի մէջ գիտցուեցաւ ասիկա։ Որո՞ւ միջոցաւ կամ ի՞նչ կերպով ասիկա Պերլին հաղորդուեցաւ. երբեք կարելի չէ եղած ճշդել այս կէտը։ Հիմակ իրաւունք չէ՞ միթէ հարցնելու որ ի՞նչ կերպով այդ հեռագիրը գողցուեցաւ։ Ուրեմն ուրիշ կարեւոր յայտնութիւններ ալ մէջտեղ կ'ելնեն, որո՞նք են ասոր պատասխանատուները։»

Ֆիրմէն Ֆօռի այս կարեւոր հարցապնդումը Խորհրդարանին ամէն կողմերը լեցուցած էր խուռն բազմութեամբ հետաքրքիրներու։ Դեսպանական օթեակին մէջ կը տեսնուէր ռուս դեսպան Մ. Նէլիտով։ Բոլոր նախարարները ներկայ էին, նոյն իսկ Մ. Տէլքասէ եկած էր և իր երեսփոխանի աթոռը բազմած էր արմատական կուսակցութեան մէջ։

Ֆիրմէն Ֆօռ Մարոքեան գործին վրայ իր մանաւոր հարցապնդումը ընելէն վերջ, Վարչապետ Մ. Ռուվիէ ելաւ և յայտարարեց թէ Դը. (վաղը) Կանանչ Տետրակ մը պիտի հրատարակուի, որ պիտի խօսի Մարոքեան գործին վրայ։ Արտաքին գործոց նախարարութեան ելմտացոյցին վիճաբանութեան միջոցին վարչապետը հարկ եղած յայտարարութիւնները պիտի ընէ։ Ուստի կառավարութիւնը կը խնդրէ որ այս վիճաբանութիւնը յետաձգուի մինչեւ ելմտացոյցին ներկայացման օրը։

Ֆիրմէն Ֆօռ յայտարարեց թէ իր հարցապնդումին պէտք է անմիջապէս պատասխանուի։ Որովհետեւ արտաքին գործոց ելմտացոյցին վիճաբանութիւնը Փետր.ի սկիզբները պիտի ըլլայ, մինչեւ այն ատեն Ալժէզիրասի ժողովը արդէն իսկ իր աշխատութիւնները լմնցուցած պիտի ըլլայ։ Ուրիշ պատճառ մըն ալ կայ, ըսաւ, անմիջական վիճաբանութեան համար։ Այսինքն, Տէքեօ տը Թուլուզի յայտնութիւնները, որոնց վրայ Մ. Սէնպա խօսեցաւ անցեալ ուրբաթ օր։ Այդ հեռագիրը նոյն օրը իսկ ո՞վ հաղորդեց Պերլինի։ Վիճաբանութիւն մը միայն կրնայ ճշմարտութիւնը երեւան հանել, կամ գոնէ բացայայտել։ Նոյն հեռագիրը Տէլքասէէն զատ հաղորդուեցաւ միմիայն նախագահին և Մ. Ռուվիէի։ Ո՞վ հաղորդեց այդ հեռագիրը Պերլին։

Վարչապետ Ռուվիէ … իր նստած տեղէն։— Աւելի լաւ կը համարիմ չպատասխանել այդ մասին քան դիւանագիտական գաղտնիք մը մէջտեղ հանել։

Ֆիրմէն Ֆօռ.— Երբ չէք կրնար բան մը ըսել, գաղտնիք կը պահէք։ Բայց ես իմ պարտքս կը կատարեմ այդ հեռագրին համար բացատրութիւն պահանջելով։ Պէտք է որ Տէլքասէ և Ռուվիէ պատասխանեն այդ հեռագրին համար։

Մ. Ռուվիէ.— Արդէն ըսի որ Դը. Կանանչ Տետրակը պիտի հրատարակուի։ Կառավարութիւնը առժամանակեայ ելմտացոյցին վիճաբանութեան առթիւ իր Մարոքեան քաղաքականութիւնն ալ պիտի պարզէ։ Կը փափաքի որ այս խնդիրը յետաձգուի մինչեւ այն ժամանակ։

Սէնպա եւս մասնակցեցաւ բանավէճին և յայտարարեց՝ թէ Ռուվիէի դահլիճը օտար Տէրութեան մը կողմէ իրմէ խնդրուած բացատրութիւնները տուեր է անգլեւֆրանսական համաձայնութեան վրայ։

Ռուվիէ.— Ես բնաւ յայտարարութիւն և բացատրութիւն ղրկած չեմ արտասահման, և պէտք ալ չկար որդէն։

Երեսփ. Ժողովը ընդունեց վիճաբանութեան յետաձգումը։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԸ

Նոյն Ֆրայն Բրեսէի շաբաթ օրուան վերջին տպագրութենէն

Թայմզ հետեւեալը կը հաղորդէ.— Նախարարական կազմութիւնը նոր ձեւի մը մտաւ դարձեալ։ Կ'իմանանք որ Սըր Էտուարտ Կրի մտադիր է ընդունիլ նախարարական պաշտօն մը իր առաջին մերժումէն վերջ։ Սըր Րօպէրթ Րէյտ դատական նախարար պիտի ըլլայ, Ասքուիթ ելմտական, Մօրլի հնդկական, և Լորտ Էլկին գաղթային գործոց։ Պրայսի համար ալ կ'ըսուի թէ իռլանտական գործոց նախարար պիտի ըլլայ։ Ինչպէս սովորութիւն է Անգլիոյ մէջ, հին նախարարներէն շատերը նոր աստիճաններու պիտի արժանանան։ Պալֆուր թագաւորին պիտի ներկայացնէ իրը հօգի Լորտութեան աստիճան խնդրելու համար անոնց, և երկար շարք մը մարդոց «Սըր» անուանակոչելու համար։

Տէյլի Թէլէկրաֆ հետեւեալը կը գրէ.— Դժնդակեցիչ կերպով կը շարունակուի նոր Դահլիճին կազմութիւնը, բայց նոր վարչապետին բնակարանէն հրատարակուած պաշտօնական զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ հրատարակութիւն պիտի չըլլայ մինչեւ որ թագաւորին վաւերացումը չառացուի։ Վարչապետ Գամպըլմէնի բնակարանը Լոնտոնի մէջ այս միջոցիս ամէնէն հետաքրքրական վայրն է։ Ամէն օր խորհրդակցութիւններ կը կատարուին, և կարեւոր պետական մարդիկ կը մտնեն կ'ելնեն շարունակ։ Սկովտիայէն յանկարծ գալով Գամպըլմէնի բնակարանը կը մնայ Լորտ Էլկին։ Յաճորդաբար հրաւիրուեցան Ասքուիթ, Մօրլի, Լորտ Սբէնսըր, Սըր Ալֆրէտ Թօմաս, Պրայս, Էտուարտ Կրի և ընդդիմադիր կուսակցութեան բոլոր ջօջերը։ Վարչապետը այս երկարատեւ խորհրդակցութիւններէն վերջ ժամանակ կ'ունենայ միշտ կառքով պտոյտ ընելու իր հին խորհրդարանական քարտուղարին հետ։

Հին նախարարները տակաւին իրենց պաշտօնը կը շարունակեն մինչեւ նորին վերջնական կազմութիւնը և վաւերացումը։

ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՆԻ ՄԵԾ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Ոստիկանութիւնը Նիւ Եօրքի մէջ փութով խուզարկութիւններ կը կատարէ գտնելու համար 40,000 անգլ. ոսկի արժողութեամբ գոհարեղէններու գողերը։ Գողութիւնը տեղի ունեցաւ Անգլիոյ Պիրմինկէմի մէջ անցեալ Մարտին։ Գողցնողն է Բարիզեան Կլաթօֆ Եղբարց վաճառատան մէկ շրջուն պաշտօնեան։ Յուլիսին նոյն պաշտօնատունը 1,000 անգլ. ոսկի վարձք խոստացաւ գոհարեղէնները ետ բերողին, կամ գողերը գտնելու միջոց մը ցոյց տուողին, բայց ի զուր։ Երկու շաբաթ առաջ Մ. Կլաթօֆ անձամբ Նիւ Եօրք գնաց, և հիմա կը յայտարարուի թէ ամերիկեան ոստիկանութեան գործակցութեամբ յաջողած է ձեռք անցնել գողցուած գոհարեղէններուն մէկ կարեւոր մասը։ Երկու գաղտնի գործակալներ իրենց քննութեանց արդիւնքով հասկցեր են որ գողցուածներէն երկու ադամանդազարդ մանեակներ Նիւ Եօրքի գոհարավաճառատան մը մէջ կը գտնուին։ Այդ վաճառատան տէրը Րօզենպէրկ կը յայտարարէ թէ այդ մանեակները պատահաւոր կերպով գնեց աճուրդի հրապարակէն, մին 40 ոսկիի և միւսը 200ի, բայց ուրիշ ճանչցողներ մէկուն համար 2000, միւսին համար 1000 ոսկի գին կը դնեն։

Գողութեան պատմութիւնը վէպի մը կը նմանի։ Երբ Մ. Կլաօթէի պաշտօնեան անցեալ Մարտին Բարիզէն մեկնեցաւ, միեւնոյն վակոնին խուցին մէջ նստաւ մարդու մը հետ, որ երկար շաբաթներով այսպէս ուղեկից ընկերը պիտի ըլլար գոհարավաճառին։ Պաշտօնէին մէջքը կար գօտի մը, որուն կապուած էին 40,000 անգլ. ոսկինոց գոհարները, ա՛յնպիսի կերպով որ դուրսէն բնաւ կասկած չէր ներշնչեր։ Զարաճճի ուղեկիցը իր թագուն ընկերները ունէր, որոնք բնաւ չէին ձգեր պաշտօնեան։ Գահիրէի, Աղեքսանդրիոյ, Կալկաթայի, Հոնկ-Քոնկի և Շանկայի մէջ պաշտօնեան կը պաշարէին այս անառակները։ Նիւ Եօրքի, Նակազաքիի, Քօպէի և Եօքօհամայի մէջ գողերը վաճառողին հետքը չէին կորսնցներ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳԻՆ ՀՆԴԿԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ. — Րավլը Բինտիի Լորտ Քիչնէրի բանակետղին մէջ հնդկական բանակին ռազմափորձերը վերջացան։ Կը հրամայէր Լորտ Քիչնէր։ Երկրորդ օրը գահաժառանգին առջեւէն անցան 55,000 հետեւակ 13 հազար հեծեալ, և 282 թնդանօթ։ Թիպէթի սուրբ կրօնաւորը՝ Թաշի Լամա՝ այցելեց գահաժառանգին, և յետոյ Թաքսիլա գնաց այցելելու, Պուտտայական ուխտատեղի մը։ Գահաժառանգը օրով ընդունեց Թաշի Լաման և նստեցուց զայն իրեն և իշխանուհիին մէջտեղը։

ԿՌՈՒԱԽՈՒՄԲ ՄԸ ԲՕՑԵՐՈՒ ՄԷՋ.—Մանրամասնութիւններ կը հասնին Ամերիկեան Խաղաղականի Երկաթուղիին վրայ պատահած արկածէն, որ պատճառ եղաւ 10 հոգիի մեռնելուն և 25 հոգիի վիրաւորուելուն։ Կառախումբը ուղեւորներով լեցուած երբ … կ'ընթանար, դիմացէն եկող ճեպընթաց մը զարկաւ կառախումբին Օմահայի մօտ (Նէպրասքա)։ Բոլոր մեռնողները կառախումբին պաշտօնատարներ են, բոլոր վիրաւորները՝ ուղեւոր։

Կառախումբը պատրաստ էր կենալ կողմնակի կայարանի մը մէջ մինչեւ որ ճեպընթացը դէպի արեւմուտք հակէր տեղ տալով դիմացէն եկող կառախումբին։ Բայց հրամանը սխալ հասկցուեցաւ և սա՛ հետեւանքը տեղի ունեցաւ որ երբ ճեպընթացը խոյացաւ դէպ առաջ, կառախումբը հարիւր ոտք միայն հեռի էր անկէց։ Երկու վայրաշարժները անհնելի կերպով իրարու զարնուեցան, ճիշդ այն պահուն երբ մեքենավարները դուրս ցատկեցին և ազատուեցան։ Երկու վայրաշարժները բոլորովին ջարդուփշուր եղան, վակոնները իրարու վրայ ելան, և կառախումբին վակոններէն ոմանք իսկոյն կրակ առին։

ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՂԵՌՆԱԿԱՆ ԱՐԱՐՔԻՆ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐՈՒՆ

Ը. ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ 19 ՇԱԲԱԹ
(Շարունակութիւն)

Ամբաստանեալ Ժօրիս հարցաքննութեան պահուն յայտարարած էր թէ բացարձակապէս գիտէ որ Հայ և Պուլկար քոմիթէներէն զատ, ուրիշ գրգռիչ ու թելադրիչ չկայ։ 20 օգոս. 321 թուակիր հարցաքննութեան թուղթին մէջ Ժօրիս ըսած է որ Րիբսի բերած 2 ժամացոյցներէն մէկը կառքին մէջի մէլինիթին համար գործածուած է. ժամացոյցին երկու հատ բերուիլը փորձի համար էր. Րիբսի տանը մէջ, անգամ մը, ժամացոյցներէն մէկը պարապ «քաբսիլ»ով փորձելով նպատակայարմար ըլլալը հասկցուեցաւ. փորձի ատեն ժամացոյցներէն մէկը աւրուելով Րիբսի քով մնաց. ելեկտրական բաղդերը զոյգ մըն էին, որոնք «գումպարա»ին մէջ պիտի գործածուէին. Սիլվիօ Րիչի ճարտար էր ելեկտրական արուեստին ու զէնք նորոգելու նման գործերու մէջ, և կը կարծէ որ բերուած մէլինիթին 80 քիլօն երկաթէ սնտուկին մէջ դրուելով Միացածը պահուած է։

15 օգոստոս 1321 թուակիր հարցաքննութեան թուղթին մէջ ալ յայտարարած է թէ խռովարարները մտադիր էին պանքաները ու օտար դեսպանատուները օդը հանելու նման ոճիրներ գործել և նոյն իսկ Խրիսթոֆոր Միքայէլեան Պոլիս գտնուած պահուն առաջարկեց նախ պանքաները և օտար դեսպանատանց շէնքերը օդը հանել, և սակայն իրենց ենթարկուելիք դժուարութիւնները նկատի առնելով է որ ետ կեցան այդ մտադրութենէն. Ժօրիս ըսաւ թէ հաւանական է որ Ոնճեան Աբիկ էֆէնտին եղեռնական արարքին՝ գաղափարով հակառակ եղած ըլլալուն համար սպաննուած ըլլայ։

17 օգոստոս 1321 թուակիր մասին մէջ ալ արձանագրուած է թէ Ժօրիս Քէնտիրեան մահէն ետքը, Րիբսի խնդրանքին վրայ, Քէնտիրեանի կենսագրութեան մասին յօդուած մը թարգմանեց և «Դրօշակ» լրագրին Տնօրէնին ղրկեց. այդ յօդուածը կարդացողները պիտի հասկնան թէ ինք քոմիթէին մէջ է և թէ այդ ալ իր ուզածն է։

25 օգոստոս 1321 թուակիր մասին մէջ ալ Ժօրիս յայտարարած է թէ եղեռնական արարքէն ետքը Րիբսի, Կնօյը և Ռայինտայի հետ Ժարժ ալ փախաւ, գործածելով Սամուէլ Ֆայնի կամ ուրիշ անունով՝ Խրիսթոֆոր Միքայէլեանի անցագիրը, անտարակոյս կեղծ մօրուք մը դնելով, որպէս զի դիմագիծները յարմարցնէ։

11 Սեպտեմբեր 1321 թուակիր մասին մէջ Ժօրիս յայտարարած է թէ երկու տարի առաջ Քէնտիրեանի միջոցաւ ճանչցած է դռնապան Մանուկը, որուն անգամ մը նամակ մը և անգամ մըն ալ գիրք մը տարած է. գիտէ որ այս Մանուկը քոմիթէի անդամներէն է. Կնօյը՝ Աննա Նէլէնսի անունով վարձուած նամակատան տուփէն գտնուած նամակին ստորագրութիւնը՝ «Սաֆի»՝ Րիբսի կինն է. վրան նշանակուած «Քիրին» բառն ալ իր՝ Ժօրիսի գործածած ծածկանունն է՝ գրած յօդուածներուն համար. Նոյն նամակին մէջ նշանակուած «Ձեզի յանձնած առարկաները հոս ղրկեցէք» խօսքերը կը վերաբերին անոր ձգած երեք ըմվոլվէրին և չորս-հինգ ռուսական անցագիրներու. անցագիրները Ֆիլիպէ ղրկած է Անթօն Քոչ հասցէով. «Օնքս» Ատէլ Պէրշէի հասցէն է. «Եթէ հիւանդանոց դրամը մի՛ խնայէք, իսկոյն ինծի իմաց տուէք» պարբերութեան նշանակութիւնը սա էր թէ՝ «Եթէ փախչիլ կ'ուզէք, դրամ ծախսելու մասին մի՛ քաշուիք, իսկոյն ինծի լուր տուէք»։ այս ոճերը կը գործածուէին կանխաւ իրենց միջեւ որոշուած բանաձեւերու համաձայն. «Հոս ժողով մը գումարելով ձեզի համար ամէնէն թոյլատու միջոցները որոշել պիտի տամ» կը նշանակէ որ Ժօրիս երբ փախչի, անկէց ետքը, անոր ազատումը ապահովելու մասին հարկ եղած միջոցները պիտի որոշուէին Ժընէվ գտնուող «Դրօշակ»ի անդամներուն և Րիբսի ու Կնօյը կողմէ գումարուելիք ժողովի մը մէջ։

Այս արձանագրուած յայտարարութեանց ամփոփումը թարգմանի միջոցաւ հաղորդուեցան ամբաստանեալին և հարցուեցաւ թէ ի՛նչ պիտի ըսէ։ Ժօրիս պատասխանեց թէ հարցաքննութեանց պահուն ըրած բոլոր յայտարարութիւնները իր տէրութեան թարգմանին ներ-

կայութեանը կատարուած և իր կողմէ սորագրուած ըլլալով, առարկութիւն մը չունի։

Նախագահը հարցափորձը շարունակելով ըսաւ թէ Ժողիս հարցաքննութեան միջոցին ըսած էր որ իրենց փայլուն վարձատրութեան մը արժանանալու յոյսը ունէին և թէ իր կինը դրամը շատ կը սիրէր. ուստի առաջարկեց որ բացատրէ թէ ի՛նչ է այդ վարձատրութիւնը։ Ժողիս պատասխանեց թէ ինք այդ տեսակ բան մը չէ ըսած, Նորէն կարդացուեցան Ժողիսի առաջին հարցաքննութեանց տեղեկագրին 54 և 55րդ էջերը և մանրամասնօրէն հաղորդուեցան անոր։ Ժողիս ըսաւ թէ այդ տեսակ միտք մը ունէր։ Նախագահը ըսաւ թէ ուրեմն իրենց անձնական շահէ մղուած են։ Ժողիս պատասխանեց թէ առաջին հարցաքննութեանց պահուն ժամանակ շահելու և այդ կերպով իր կնոջ փախուստը դիւրացնելու համար սուտ խօսած ու ճշմարտութեան հակառակ յայտարարութիւններ ըրած է. այսուհանդերձ, ըսաւ թէ, իր կինը կը փափաքէր Պէշիքթաշի մէջ դերձակատուն մը բանալով դրամ շահիլ։ Ցայտարարեց թէ նիւթական վարձատրութեան մը վրայ չէ խօսած և իր հարցաքննութեանց մէջ այս մասը չգիտեր ընդունիր։ Նախագահը դիտել տուաւ որ իր հարցաքննութեանց պարունակութիւնը բացարձակապէս ընդունած ու հաստատած ըլլալով, այլ եւս չի կրնար զանազանութիւն դնել իր այսինչ կամ այն ինչ մասին համար իր ընդունելութեան և հաստատութեան մէջ։ Ժողիս ասոր չպատասխանեց։

Իրիկունը մօտեցած ըլլալով, քննութեանց շարունակութիւնը յետաձգուեցաւ ուրիշ օրուան։

(ՆԵՐԿՐՈՐԴ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ Վ.ՆՐՋԸ)

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ Թաղ. Խորհուրդը որոշած է Մայր եկեղեցւոյ երգեցիկ խումբէն գեղեցիկ ձայնով աղքատիկ մէկ քանի հատ տղաքներու պաշտպանութիւնը ստանձնել, անոնց հագուստը, կօշիկը, գրենական պիտոյքները հոգալով։

ԱԿՆԷՆ հասած նամակներու մէջ կը կարդանք թէ՝ տեղւոյն Առաջն. տեղապահ Տ. Կորիւն վրդ. մտադիր չէ եղեր երբեք պատասխանելու Կրօն. Ժողովոյ վերջին գրին, որով կը յանձնարարէր իրեն յետս կոչել «Արեւելեան Մամուլ»ի մէջ գրած իր մէկ քանի ամբաստանական յօդուածները։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ վաղը և Կրօնական Ժողովը այսօր, հրաւիրուած են նիստ գումարել։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ առաջնորդ Տ. Արշարունի Սրբազան կէմլէքլեցիներու խնդրանքին համաձայն նոյն եկեղեցւոյ վըրայ քահանայ պիտի ձեռնադրէ Պէննէցի տիրացու Ցովհաննէսը։

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ հաստատութեան տարեդարձին առթիւ կիրակի օր, բացի Թելեան, Կարապետեան և Մելիքեան էֆ.ներէ, Տ. Եղիշէ Ծ. վրդ. Չիլինկիրեան նուիրած է 108 ղրշ., Արիս էֆ. Ֆէնճեան 60 և Դամիանոս էֆ. Փափազեան 120 ղրշ.։

ԹՈՓԳԱՏԻ ազգապատկան մեծ խանը, որ հանգուցեալ Գէորգ Սրբազանի կտակած դրամով շինուած և քսաներկու տարիէ ի վեր եաղմաճիներու գործատեղի եղած էր, երկու տարի առաջ այրած էր, որով դպրոցի պիւտճէն զըրկուած էր բաւական կլորիկ գումարէ մը, և դրամի այս անբաւականութենէն վարժարանի Հոգաբարձութիւնը ստիպուած՝ համեստ թոշակով տեսուչ մը և երրորդական դասատուներ պաշտօնի կոչելով բաւականացած էր։ Այս անգամ կարգ մը բարեսէրներու նուիրատուութեամբը նոյն խանին վերաշինութեան ձեռնարկուած է առանց յապաղումի։ Մինչ երկու հաճի աղաներ իրենց փոքր բաժինը զլացած են այս շէնքին յաւելցուելու համար, ուրախալի է տեսնել որ Հայ նուիրատուներէ զատ երկու Ցոյն վաճառականներ, Պ. Պ. Լազարիտի և Պոյաճօղլու ինքնաբերաբար թէ՛ դրամական և թէ անձնական օգնութեամբ ձեռնտու եղած են այս ազգապատկան խանին վերաշինութեան գործին մէջ։

ՍՂԵՐԴԻ Թաղ. Ժողովոյ օրինական պայմանաժամը լրացած ըլլալով, առաջն. տեղապահ Տ. Կորիւն վրդ. Սրապեան նոր ընտրութեան ձեռնարկած է։

ՆԱՒԱՅԻՆ միրլիվա Վսեմ. Տօքթ. Գաբրիէլ փաշա Սեւեան, առջի օր կնքեց իր մահկանացուն և երէկ յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ։ Հանգուցեալը երկար տարիներ ծառայած է Պետութեան իբրեւ ծովային զինուորական բժիշկ և ի վարձ իր ծառայութիւններուն բարձրացուցած էր փաշայութեան աստիճանին և ստացած էր պատուանշաններ։ Հանգուցեալը քաջ գրաբարագէտ էր, ինչպէս նաեւ հմուտ մէկ քանի օտար լեզուներու։ Մշակուած միտք ու հեզահամբոյր բնաւորութիւն մը ունէր, որուն առթիւ ամենուն յարգանքին առարկան էր։ Կը թողու երկու զաւակ Սրապ էֆ. Սեւեան, որ Րէժիի վարչութեան Պաղտաթի ճիւղին մէջ կարեւոր պաշտօն մը վարէ և Ռուբէն էֆ. Սեւեան, որ Ալալէմճեան վաճառատան Աւագ հաշուակալն է։ Մեր ցաւակցութիւնները։

ԿԷԼԻՊՕԼՈՒԷՆ կը գրեն մեզի. — Ամէնէն աւելի դժնդակ ու չէշտելի պարագաներ, որ այժմէութիւն ունին հոս, քահանայական ու ամուսնական կարեւոր խնդիրներն են, որոնք առ հասարակ անդարման ու անորոշ վիճակի մէջ կը մնան։ Երբ մեր եկեղեցականները, այսինքն տեղւոյս մեր առաջնորդ երբեմն այցելութեամբ կը հաճին գալ քաղաքս, ո՛չ թէ կրթական և եկեղեցական գործ մը վերջացնելու, բողոքներ լսելու, այլ տեղական մենծ-աղաներուն կամքը կատարելու կուգան պարզապէս։ Վիճակիս Առաջնորդը իր այցելութեամբը հետը բերաւ Պատրիարքարանի այն ամուսնական որոշմնագիրը, որով, ինչպէս գրեցին Պոլսահայ թերթերը, կ'արտօնէ պաշտօնապէս, լքեալ աղջիկը, որ կոյս մնացած էր, կրկին ամուսնանալու, վերադարձնելով իրեն իր գոհարեղէններն ու իրեղէնները, զորս ասկէ առաջ չէր ուզեր տալ ամուսինը։ Առաջնորդը Թաղականի ատենապետութիւնը և Առաջն. Փոխանորդութիւնը վարող անձը հրաժարեցուցած է, և նոյն պաշտօնին կոչած է փաստաբան Չինարեան էֆ.ն։ Վահրիճ վարդապետ հոս գտնուած միջոցին պատարագեց և քննախնդիր ․․․ռով մը եկեղեցւոյ բեմէն, ուրկէ սէր կը քարոզուի, լաւ մը պարսաւեց ներկայ ամուսնական խնդրոյն մէջ մաս և կապ ունեցող Փափազեան ընտանիքը, որ ըստ Վահրիճ վրդ.ի բարեպաշտ, եկեղեցասէր երեւալու անյագ մարմաջէն բռնուած՝ այս տեսակ փարիսեցիական յառկութեամբ կը յոխորտայ։ Առաջնորդը մեկնեցաւ, բայց չենք գիտեր թէ ինչո՞ւ գէթ չհաճեցաւ յարգել ու կատարել որոշմնագրոյն մէջ հաստատուած կոյս աղջկան կրկնամուսնութեան թոյլատրելի կէտը։ Այժմ այս ամուսնական խնդիրը այսպէս կը մնայ գրեթէ երեսի վրայ, անորոշ վիճակի մէջ, և կը յուսանք թէ Պատրիարքարանը հարկաւ պիտի բարեհաճի փութով վերջ մը տալ ժողովուրդին դայթակղութիւն չպատճառելու համար, քանի որ շնորհալի ! փեսան ազատ մնացած է տակաւին ապօրինի կենակցութեան մէջ, մի միայն ինքզինք առնական կարողութիւն ունեցող մը ձեւացնելու և ի հարկին Պատրիարքարանի առջեւ բողոքելու իրաւունք ստանալու խարդախ նկատումով։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ. — Բարեգ. հանգուցեալ Գարեգին էֆ. Կիւմիւշկերտանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի նուիրած են Հիւանդանոցին Վսեմ. Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեան 540 և Տէր և Տիկին Ցարութիւն էֆ. Կիւլպէնկեան (Նիւ Եորք) 540 ղրուշ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

11 Դեկտեմբեր 1905

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	99	65
Րէժի	(Tab. Turcs)	382	—
Օսմ. Միացեալ	(E. Nv. Unif.)	90	02
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	135	50
Պանք Օթթ.	(Banque Ott.)	598	—
Թրանսվաալ	(Transvaal)	60	—

ՆԵՐՔԻՆ

ՇՈՒԷՏԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ. — Շուէտի դեսպան Պ. Բամէլ որ Սթօքհօլմ պիտի մեկնի, ուրբաթ օր պատիւը ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու և իր հրաժեշտը մատուցանելու։ Ն. Վեհափառութիւն բարեհաճեցաւ Իմթիյազի ոսկի և արծաթ շքանշանները շնորհել դեսպանին։ Պ. Բամէլի բացակայութեան Պոլսոյ Շուէտական դեսպանատան գործերը պիտի վարէ Ա. Թարգման տօքթ. Մարթէն։

ԳԵՐՄԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Պ. Մարշալ, կիրակի առտու Արտաքին Գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի ապարանքը երթալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

ԱՆԹԵԼ ՀԵՌԱԳԻՐ. — Հեռագրական և Թղթատարական վերատեսչութիւնը ասկից առաջ երկու պաշտօնեաներ ղրկած էր Գերմանիա՝ անթել հեռագրի գործածութիւնը ուսանելու, և յետոյ ալ երկու վարպետներ՝ նոյն հեռագրին մեքենաներուն ու գործիքներու նորոգութեան և այլն գործնական կերպով հմտանալու։ Այս անգամ նոյն վարչութիւնը գերմաներէնի հմուտ Էմին պէյը ղրկեց Պերլին, անթել հեռագրի մասին տեսական ու գործնական հմտութիւն ձեռք բերելու։

ԿԱՅՍ. ԹԱՆԳԱՐԱՆԻՆ վրայ աւելցուող նոր շէնքին արտաքին մասերը աւարտեցան և հիմա պատուհաններուն ու ներքին մասերուն շինութիւնները կը կատարուին։ Դրանը վրայ կայս. Թանգարան գրուած է և տակն ալ «Ասարը աթիքա Միւզէսի» վերտառութիւնը։ Այդ շէնքը 1900 քառակուսի մեթր է, որով Թանգարանին համար իբրեւ յաւելուած շինուած բոլոր շէնքերը կը հասնին 4450 քառակուսի մեթրի։ Նոր շէնքին մէջ պիտի դրուին հելլենական և հռոմէական մարմարէ ու անդապղինձէ արձաններ և զանազան հնութիւններ։

ՕՍՄ. ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Ցայտնի է թէ օսմ. եղերքները երթեւեկող օտար Ընկերութեանց շոգենաւերը ձրիաբար կը փոխադրեն օսմ. Թղթատարութեան պայուսակները և ասոր փոխարէն նոյն շոգենաւերուն համար զիջում մը կ'ըլլայ փարոսի տուրքին։ Ջեռնհաս պաշտօնաբանը նկատելով որ այդ Ընկերութիւնները, ժամանակ մը կանոնաւորապէս կատարելով այդ փոխադրութիւնները, յետոյ դժուարութիւններ կը յարուցանեն, որոշեց թէ պէտք է տեղեկութիւն հաղորդել ձեռնհաս պաշտօնարանին որպէս զի փարոսի տուրքին նկատմամբ ըստ այնմ հարկ եղածը գործադրուի։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. — Սօֆիայէն կը հեռագրեն թէ 1906 տարւոյ ելմտացոյցը որ Սոպրանիէին ներկայացուեցաւ, 117,500,000 ֆրանքի գումար մը կը ներկայացնէ, այսինքն 6 միլիոն ֆրանք աւելի՝ 1905ի ելմտացոյցէն։ Այսուհանդերձ շատ քիչ բան աւելցուած է պատերազմական ելմտացոյցին վրայ։

ԱՏԱՆԱՅԻ կուսակալ Պահրի փաշայի Նախագահութեամբ անցեալները կատարուեցաւ հանդիսաւոր բացումը տեղւոյն ծխախոտի Րէժիին նոր գործարանին։ Շէնքը շինուած է ճարտարապետ Մ. Վալորիի յատակագծով։

ԻՆՉՊԷՍ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ մէջ տեսնուեցաւ հաճութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Կայսրը գնահատելով Իւնիօն ապահովագրական ընկերութեան՝ օսմ. երկրին մատուցած ծառայութիւնները, բարեհաճած է վարձատրել նոյն ընկերութեան Բարիզի Կեդր. Վարչութեան կեանքի ճիւղին Ընդհ. Տնօրէն կոմս Շարլ տը Մոնֆէրանը և հրդեհի ճիւղին ընդհ. Տնօրէն Պարոն Ժ. Սըրիսը, կոմսուհի Մոնֆէրանի և պառոնուհի Սըրիսի շնորհելով Շէֆգաթ պատուանշանին Բ. աստիճանը։ Իւնիօն Ընկերութեան Կեդր. Վարչութեան այս երկու ընդհ. տնօրէնները նախապէս պատուուած են արդէն Օսմանիյէի և Մէճիտիյէի բարձր պատուանշաններով։

ՄԵՌԱՐԺԷՔ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ ՄԸ. — Ելմտական նախկին նախարար վախճանեալ Վիտինլի Թէվֆիք փաշայի գիրքերուն մէջ գտնուած «Լէ զ'աննալ մաթէմաթիք» չափագիտական հանդէսին 30 տարւան օրինակները պարունակող հաւաքածոն Օսմ. Համալսարանին մատենադարանին համար պիտի գնուի։ Թէվֆիք փաշա նշանաւոր չափագէտ մըն էր։

ԵՐԶՆԿԱՅԻ մէջ Եփրատ գետին վրայ ստրիկան-զինուորներու պահականոց մը պիտի կառուցուի։

ՕՍՄ. ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ. — Սելանիկի Թօրէս, Մեզրահի և Ընկերութիւն մանարանին աւելի ընդարձակ գործունէութիւն մը տալու համար, վարիչները զայն վերածեցին օսմ. անանուն ընկերութեան մը «Սելանիկի նոր մանարան» անունով։ Այս նոր ընկերութեան դրամագլուխն է 40,000 օսմ. ոսկի, որ ի հարկին պիտի բարձրացուի 75,000 ոսկիի։ Իր կազմութիւնը վաւերացուեցաւ կայս. կառավարութենէն։ Վարչական Խորհուրդը ընտրուեցաւ տեղւոյն երեւելի վաճառականներէն, ամենքն ալ Հրեայ, իսկ ընդհ. տնօրէն անուանուեցաւ Մ. Իզաք Սիտա։

ԳՈՆԻԱՅԻ կուսակալ Ֆայիզ պէյ քննական պտոյտով Էրէյլի գացած է։

ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ կը գրեն թէ մաքսային գործառնութիւնները աւելի կանոնաւոր են։ Առեւտրական գործառնութիւնները գոհացուցիչ կերպով կը զարգանան. արտածումներն ու ներածումները մեծաքանակ են։ Կը յուսացուի թէ մաքսատան հասոյթները այս տարի խիստ շատ պիտի ըլլան, անցած տարիէն։ Ձեռք առնուած ազդու միջոցներուն շնորհիւ մաքսանենգութեան առաջքը բաւական առնուած է, որով մաքսանենգները նոյն իսկ ամենափոքր ապրանք մը իսկ չեն կրնար փախցնել ու կը ձերբակալուին։ Անցեալները մաքսէն փախցուած 400 անասուկ քարիւղ բռնուելով, կրկին մաքս առնուեր է։ Սելանիկի քարափին ընդարձակման շինութիւնները փութով առաջ կը տարուին։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ պեղումներ պիտի կատարուին Րէքայի (Պաղեստին) մէջ։ Այս առթիւ կայս. Թանգարանին պատուիրակ Մաքրիտի պէյ որ Իզմիր կը գտնուէր, Պէրութ մեկնեցաւ, պեղումներուն ներկայ գտնուելու համար։

—Միտիաթի (Տիարպէքիր) շրջակայ Հասպէնասի մօտ երեւան հանուեցաւ քարայր մը, որ հնօրեայ արձանագրութիւններ կը կրէր։ Տեղական իշխանութիւնք հրահանգ առացան մանրամասն տեղեկագիր մը ղրկել այդ արձանագրութեանց վրայ։

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ նամակատան քըլիրասթալի և մանտա-քօսթի պաշտօնեայ կարգուեցաւ նոյն նամակատան օտար լեզուի պաշտօնեայ Նալտըզեան էֆէնտի։

ՀԱԼԷՊԻ տիպարարտին մէջ տիպարայգի մը, ձիթաստան մը, բանջարեղէնի պարտէզ մը, պտղատու և ոչ-պտղատու ծառերու տնկարան մը, և թթաստան մը կազմակերպուեցան։

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆԸ Քօսովայի նահանգին մէջ զարգացնելու և բարելաւելու միջոցները անօրինելու համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Սկիւպի մէջ։

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ ՄԷՋ ԽԱՂՈՂ. — Իզմիրեան թերթերը կը գրեն թէ Քօզաւճալի մէկ այգիին մէջ որթատունկերը երկրորդ անգամ ըլլալով ընձիւղեր են և մանրահատիկ ողկոյզ տուեր են։ Այս պարագան արդիւնքը կը նկատուի օդերուն գեղեցկութեան։

ԾՐՈՒԽԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՏՈՎԱՑԻՆ ԱՂԵՏԱԼԻ ԱՐԿԱԾ. — Հելլենական Իբուլոս շոգենաւը որ Սեւ Ծով կը մեկնէր, կիրակի օր ժամը 7ին ճամբայ ելաւ Սալը Բազարի բացերէն։ Այս միջոցին նաւակ մը կ'անցնէր, ուր կային 9 հոգի։ Շոգենաւը զարկաւ նաւակին և զայն տապալեց։ Ինը ուղեւորները ծով թափեցան։ Շրջակայքէն օգնութեան փութացին, բայց հազիւ կարելի եղաւ հինգ հոգին ազատել։ Միւս չորս հոգին խեղդուեցան, և անոնցմէ մէկուն դիակը միայն գտնուեցաւ։

ՍԱՓՐԻՉԻ ՄԸ ՓՈՐՁԱՆՔԸ. — Սափրիչ Տիմօ, առջի գիշեր, Եէնի Շէհիրի կողմը, Զօղրաֆօսի գինետան մէջ քանի մը շիշ օղի պարպելէ ետք, երբ տատանելով իր տունը կ'երթար, կօշկակար Իքիպիի որդին Ճիվանի, անոր ետեւէն եկաւ և ածելի մը ձեռքը, տարօրինակ սափրում մը կատարեց սափրիչ Տիմոյի դէմքին վրայ, զայն կտրտելով զանազան տեղերէ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Բերա, Բանկալթի, Պայիր փողոց, կառայարդար Բաօքալ առջի գիշեր, ընտանիքով դուրս ելած էր։ Այս առիթէն օգտուելով գողեր մտան տունը և չորթեցին 10 ոսկի արժողութեամբ ժամացոյց մը շղթայով, ադամանդեայ մատանի մը, արծաթ դգալներ եայլն։

ԱՐԿԱԾ. — Անծանօթ մը ձի հեծած կ'անցնէր Թագսիմի պզտայէն երբ կենդանին կից մը նետեց և դէմքէն վիրաւորեց Ֆէրիտիյէի կողմը բնակող Հասափ անուն կին մը որ այդ պահուն մօտէն կ'անցնէր։

115 ՏԱՐՈՒ. — Պոլիս, Քեաթիպ-Սինան թաղին Մուխթար Մէհմէտ էֆ. մեռաւ 115 տարեկան հասակին մէջ։ Հանգուցեալը ժամանակէ մը ի վեր գործէ քաշուած էր։

ԳՈՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՈՃԻՐ. — Իզմիրի արուարձաններէն Բուրա-Պէյլէրի մէջ սոսկալի ոճիր մը գործուեցաւ, որուն շարժառիթը գողութիւնն է։ Զոհը Հարիոլա անուն յոյն կին մըն է։ Այս կինը մինակն էր իր տան մէջ, քանի որ ամուսինը ծառային հետ այցելութեան մը գացած էր։ Երբ այրը դարձաւ, տեսաւ որ կինը արեան ճապաղիքներու մէջ անշունչ փռուած է գետնին։ Բոլոր կարասիները խառնշտըկուած, դարակները բռնաբարուած էին և դարակի մը մէջ գտնուած 3000 ղրուշի չափ գումարը անյայտացած էր։ Դիակին քննութենէն հասկցուեցաւ որ կինը սպաննուելէ առաջ մարանչուած է, իր չարագործ հակառակորդներուն հետ։ Քննութիւն բացուած է հեղինակները գտնելու համար։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԿԵԱՆՔԷՆ. — Շէֆիք անուն մէկը անցած գիշեր Ղալաթիոյ քարափին վրայ, քարամանցի Ֆիլիբի սրճարանը կ'երթայ և քիչ մը նստելէ ետք կը մեկնի։ Ճամբան կը զգայ որ դրամապանակը ինկած է, կը դառնայ սրճարան և հակառակ պնդումներու, իրեն կ'ըսեն թէ այնպիսի բան չէ եղած։ Ուստի դէպքը կը պատմէ հօրը՝ ․․․ էֆ.ի, որ անմիջապէս կը դիմէ սրճարանը և դրամապանակը կը պահանջէ։ Նախ կ'ըսեն իրեն որ այնպիսի բան չկայ, բայց յետոյ Ֆիլիբ կը յայտնէ թէ կառուօն մը ճեմիչէն դրամապանակ մը գտած է, բայց մէջը 20 փր. միայն կար։ Ասոր վրայ գործը կ'իյնայ ոստիկանութեան, որ քննութեան ձեռնարկելով կը հաստատէ թէ դրամապանակը ինկած էր, զոր գտած էր սպասաւորներէն Քօչօ։ Քօչօ դրամապանակին մէջ գտնուած 8 ոսկիէն մէկը ․․․ծած էր, երկուքը՝ սրճարանատէր Ֆիլիբի տուած և 5ն ալ պահած էր քովը։ Սրճարանատէրը և սպասարկուները ձերբակալուեցան։

ՑԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ. — Օրթագիւղի մէկ սրճարանին մէջ, կիրակի օր, Քիրիաքօ անուն յոյն մը երբ կը ճաշէր, վրան նուաղում մը եկաւ և ինկաւ մեռաւ։

—Օտեսայէն երէկ Պոլիս ժամանող անգլիական շոգենաւին ուղեւորներէն հրեայի մը երկու տարու փոքրիկը ճամբան մեռած էր։ Փոքրիկին մարմինը քննուելով հաստատուեցաւ որ կուրծքի հիւանդութենէ մեռած էր։

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ մը գործուեցաւ անցեալները Պէրկամայի մէջ։ Տասանորդի վարչութեան դեսարէն Արնավուտ Ճաֆէր և 13 տարու Արնավուտ Նեւզաթ սպաննուած եւ յետոյ գետնուած գտնուեցան քաղաքին շըրջակայքը Քարանթինա Օղլու Ագարակին մօտ։ Տեղական իշխանութիւնք քննութեան ձեռնարկեցին, բայց մարդասպաններուն հետքը գտնուած չէ դեռ։

— Եգիպտոսէն կը գրեն թէ Օմ-Բէպէպայի մէջ գտնուեցաւ դիակը անծանօթի մը որ գօտիով մը խեղդամահ եղած էր։ Ոստիկանութեան քննութիւնը հաստատեց թէ այդ մարդը Անտրէա Վայաս կը կոչուի, օսմ. հպատակ, 30 տարու և բնիկ Տարտանէլցի ուր ճաշարան մը կը բանեցնէր։ Այս մարդը վերջերս Եգիպտոս գացած էր յանձնարարագրով մը։ Իբր կասկածելի հարցաքննութեան ենթարկուեցաւ իր մէկ ընկերը որուն հետ ճամբորդած էր։ Քննութիւններ կը կատարուին այս խորհրդաւոր մահուան պատճառները լուսաբանելու համար։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁ. — Լէոնտօ անուն կօշկակար մը, «մաստիքա»յի բազմաթիւ շիշեր իրարու ետեւէ կուլ կուտայ և շունչը Չինիլի քարափը առնելով, ինքզինքը ծով կը նետէ։ Սակայն չուառով կ'ազատուի այդ առաջ, միայն թէ քիչ մը... ջուր խմանելով օղիէն, բան մը որ կ'երեւի թէ առաջուց մոռցած էր։

ԴԻԱԿ. — Շաբաթ օր, Ղալաթիոյ ծովեզրէն հանուեցաւ դիակ մը, որուն ինքնութիւնը կարելի եղաւ ճշդել։ Սթէլիօ անուն մէկն էր, որ ամիս մը առաջ արկածով ծով ինկած էր։ Դիակին բաճկոնակին գրպանէն 200 ղրուշ գտնուեցաւ։ Ոմանք կ'ըսեն թէ ծով ինկած ատեն Սթէլիոյի քով 60 ոսկիի չափ դրամ կար։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Դեկտ. — Սըր Հէնրի Քէմպէլ Պանըրմէն այս իրիկուն Թագաւորին մատոյց նոր նախարարներուն ցանկը։ Սըր Էտուարտ Կրէյ ընդունեց արտաքին գործոց նախարարի պաշտօնը։ «Տէյլի Նիւզ» կ'ըսէ թէ Սըր Հէնրի Քէմպէլ Պանըրմէն քաջառողջ ըլլալով, պիտի կրնայ վարչապետի պաշտօնը վարելով հանդերձ, Երեսփ. Ժողովին մէջ մնալ իր կուսակցութեան պետը։ Պալֆուրի դահլիճին հրաժարման առթիւ Էտուարտ Թագաւոր Դերպիի մարգարով լորտութեան բարձրացուց նախկին նախարար Սըր Հիքս Պիչը, և Պառոնութեան տիտղոսով՝ Մր. Ռիչին ու Սըր Ալֆրէտ Հարմսուորթը։ Մր. Պալֆուր, հացկերոյթի մը պահուն, յայտարարեց թէ կը յուսայ որ իր արտաքին քաղաքականութիւնը պիտի շարունակէ՝ նոր ազատական նախարարութիւնը և իր յոյսը հաստատուած է սա իրողութեան վրայ թէ, իր արտաքին քաղաքականութիւնը մեծ յաջողութիւն ունեցաւ, վասն զի նախորդ դահլիճին տեսակէտին և ուղղութեան հաւատարիմ մնաց։ Մր. Պալֆուր ըսաւ նաեւ թէ Իրլանտայի խնդիրը մինչ կայ և ինք մինչ պահպանողականներուն պետը պիտի ըլլայ Խորհրդարանին մէջ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Պետերսպուրկի հեռագրական Գործակալութիւնը կ'ըսէ. —Ռուսիոյ գանձային վիճակացոյցը ցոյց կուտայ ներկայ տարուան առաջին 8 ամիսներուն արդիւնքը։ 1904 տարւոյ նոյն ժամանակամիջոցին համեմատութեամբ, 70 միլիոն րուպլ սովորական հասոյթի աւելցութիւն կայ այս տարի, իսկ բացառիկ հասոյթներու գումարն է 378 միլիոն րուպլ։ Անցեալ տարի նոյն ժամանակամիջոցին համեմատութեամբ այս տարի 16 միլիոն րուպլ պակաս եղած են սովորական ծախքերը, իսկ 529 միլիոն րուպլ պակաս՝ արտասովոր ծախքերը։

ԲԱՐԻԶ. — Զրոյց կայ թէ ծագած դժուարութեանց հետեւանքով վարչապետ Մ. Ռուվիէ ուզեր է հրաժարիլ, սակայն նախագահ Լուպէ յայտարարեր է որ բնաւ պիտի չզբաղի նոր նախարարութեան մը կազմութեամբ, եւ նախամեծար պիտի համարի ինքը քաշուիլ պաշտօնէ։ Մ. Ռուվիէ, այս յայտարարութենէն ետքը, խոստացեր է չհրաժարիլ։

ՊԵՐԼԻՆ. — Թօքիօյէն կը հեռագրեն թէ Ճափոնի թերթերը այնպէս կը նըկատեն որ Գերմանիոյ ու Ճափոնի յարաբերութիւնները կոչուած են օրէ օր աւելի մտերմական հանգամանք մը ըստանալու։

—Ֆոն Պիւլով իշխանը նոր բանախօսութիւն մը արտասանելով Խորհրդարանին մէջ, յայտարարեց թէ գերման նաւատորմին յաւելումը խաղաղութիւնը պիտի ապահովէ։ Միանգամայն ըսաւ թէ Վիլհէլմ կայսեր կողմէ Թանճէր տրուած այցելութիւնը օգտակար արդիւնքներ ունեցած է։

ՀՌՈՄ. — Նախարարական տագնապ մը մօտալուտ կը նկատուի։ Կ'ըսուի թէ Մ. Ֆորթիսի դահլիճը պիտի հրաժարի։ Մ. Ֆորթիս ներկայացաւ Թագաւորին և տեսակցութիւնը մէկ ժամ տեւեց։ Վարչապետը յետոյ յայտարարեց թէ Թագաւորը հաւանած է իր քաղաքական ուղղութեան։

ԹԻԷՆ-ՑԻՆ. — Չինու կառավարութեան կողմէ կարգուած յանձնաժողով մը արտասահման ուղեւորեցաւ, որ վարչական դրութիւնները ուսումնասիրելով մանրամասն տեղեկագիր մը պիտի պատրաստէ։

ԹՕՔԻՕ. — «Հօչի Շիմպուն» յաւելուած մը հրատարակեց, որ կ'ըսէ թէ Մարքիզ Իթօ, որ այժմ Օլլոյի վիլլային մէջ կը գտնուի, Թօքիօ պիտի դառնայ, և եթէ յօժարութիւն յայտնէ Դահլիճ մը կազմելու, արդի Դահլիճը պիտի հրաժարի։ «Հօչի Շիմպու» կ'ըսէ թէ Մարքիզ Իթօ ներկայ քաղաքական կացութիւնը վարելու կարող միակ յարմար անձն է։

—Պետական նախկին բարձր պաշտօնատարներու ժողովը նիստ պիտի կազմէ Դեկտ. 25ին։ Չինեւճափոնական բանակցութիւնները դեռ չեն վերջացած։ Այնպէս կը կարծուի թէ Խորհրդարանին նստաշրջանէն վերջ Դահլիճը պիտի հրաժարի, եթէ Մարքիզ Իթօ ուզէ նոր Դահլիճը կազմել։

ՀՌՈՄ. — Պապը Լիոնի մէջ ժողովի հրաւիրեց ֆրանսական եպիսկոպոսները, Ֆրանսայի մէջ նոր Եկեղեցիին կազմակերպութեանը համար, ինչ որ առաջ եկած է Եկեղեցիին ու Պետութեան բաժանման ծրագրին քուէարկուելովը։

—Նորֆոլք դուքսը, անգլիացի կաթոլիկներու պետը, Դեկտ. 5ին ճամբայ ելաւ Հռոմէն դէպ ի Լոնտոն, Անգլիոյ Թագաւորին կողմէ Վատիկանի մօտ իրեն յանձնուած պաշտօնը յաջողութեամբ կատարելէ ետքը։ Հետեւաբար Էտուարտ Է.ի եղբօր աղջիկը՝ այսինքն Սպանիոյ Թագաւորին նշանածը՝ Պաթէնպէրկի իշխանուհին մօտերս Հռոմ պիտի ժամանէ կաթոլիկութիւնը ընդունելու։

ՔՐԻՍԹԻԱՆԻԱ. — Նոպէլի մրցանակին խաղաղութեան վերաբերեալ մասը տրուեցաւ Սուտներ Պառոնուհիին։

ԼՈՆՏՈՆ. — Մր. Ճօ Չէմպըրլէն ծանոյց թէ շաբթու վերջը քաղաքական ու տնտեսական մեծ ճառ մը պիտի արտասանէ։

—Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ ամերիկեան նաւաբաժին մը, առաջիկայ ամիս Անգլիա պիտի այցելէ։

—Ամերիկայի արտաքին գործոց նախարար Մր. Ռութ յայտարարեց թէ Մր. Ռուզվէլթ Խորհրդարանին մէջ ազդուապէս պիտի պաշտպանէ օտար երկիրներու հետ առեւտրական դաշնագրութեանց դրութիւնը, մանաւանդ Գերմանիոյ հետ առեւտրական դաշնագրութիւնը, որ առկախ մնած է։

—Էտուարտ Է. ապրիլին Ցունաստան պիտի երթայ Աթէնքի ոլիմպիական խաղերուն ներկայ գտնուելու։

ԲԱՐԻԶ. — Ֆրանսայի Հրեաներուն մեծ րաբբունի Մ. Զատոք Քահն մեռաւ։

ՔԱՏԻՔՍ. — Քարրաքայի նաւարանին մէջ դիպուածով հրդեհ ծագեցաւ։ Երկու թորփիլանաւեր այրեցան։ Նաւաստի մը բոցերուն մէջ մեռաւ։

ՄԱՏՐԻՏ. — Գավիեռայի Ֆէրտինանտ իշխանը Մատրիտ կը սպասուի, ամուսնանալու համար Ալֆօնսօ Թագաւորին քրոջը հետ։

ԲԱՐԻԶ. — Ռօժտւէնսքիի ծովակալը Դեկտ. 16ին Պետերսպուրկ կը սպասուի։

ՎԻՆԵՏԻԿ. — Ցունաստանի Թագաւորը Վիէննայէն հոս ժամանեց։ Կայարանին մէջ ընդունուեցաւ Օլկա Թագուհիէն։ Ցետոյ երկուքն ալ Ամֆիտրիտ զբօսանաւով ճամբայ ելան դէպ ի Ցունաստան։

ԼԻԶՊՈՆԱ. — Փորթուկալի Թագաւորը և Թագուհին յունուարին Մատրիտ պիտի դառնան։

—Պրէսթէն կը հեռագրեն թէ ֆըրանսական շոգենաւ մը ընկղմեցաւ։ Քսանըմէկ նաւաստիներէն 10 խեղդուեցան, որոնց մէջ է նաեւ նաւապետը։

ՏՕՔԹ. Ա. ՁՕԼԱՔԵԱՆ

Հաստատուած է Բերա, Շիշլի փողոց թիւ 20 բնակարանը և կը դարմանէ մասնաւորապէս նոր մեթոտներով ներքին, ստամոքսային, աղեաց հին և նոր հիւանդութիւնները։

Կիրակի օրերէ զատ ամէն օրեր կէսօրէ վերջ հիւանդ կ'ընդունի 9—20

ԳՐԵՑ ՕԹԹՕԼԷՆԿՈՒԻ — ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ՍԻՄՈՆ ՁԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

Ձնաշխարհիկ Ադամանդներու Խորհրդաւոր Գողութիւնը

ԺԳ.

ՄՐ. ՊԷՐՆՍ ԴԷՊԻ ՀԻՒՍԻՍ ԿԸ ՃԱՄԲՈՐԴԷ

—Բայց մտիկ ըրէք, ըսաւ մարդը յուզուած, ծանր սխալ մը կայ։ Ես սուտ խօսեցայ։ Այդ կնոջ ամուսինը ես չեմ և անունս Միչըլ չէ։

—Ես չեմ կրնար ատիկա, մարդուկս։ Այս տեղի գործակալներէն մէկը, Սէֆթըն ըսաւ որ դուն անոր ամուսինն ես։

—Բայց ինք էր որ դրամ տուաւ ինծի, որպէսզի անունս Միչըլ է ըսեմ ձեզի։

Մր. Պէրնս ներքնապէս խնդաց իր խաղին յաջողութիւնը տեսնելով։ Մինչ կասկածած էր որ Նիւ Օրլէանսի գործակալը կը փորձէր սխալ ճամբու մը մէջ դնել զինք, և հիմա կը տեսնէր որ խաղը ի նպաստ իրեն դարձած էր և պիտի կրնար թանկագին տեղեկութիւններ առնել։

—Շատ նրբին պատմութիւն մըն է աս, ըսաւ, բայց եթէ ձեր բոլոր գիտցածը ըսէք ինծի, թերեւս կարենամ հաւատալ ձեր խօսքին,

—Կրնաք վստահ ըլլալ որ ամէն բան պիտի ըսեմ նոյնութեամբ, այս գործին մէջէն օձիքս ազատելու համար։ Նախ՝ իմ անունս Ալֆրէտ Ջէմպըրս է։ Երբեմն շատ լաւ դիրք մը ունէի ընկերական շրջանակի մէջ, դրամի տէր էի և ամէնէն կը յարգուէի։ Բայց ալքոլը բոլորովին այլափոխեց զիս։ Հիմակ ո՛վ որ քանի մը տոլար տայ ինծի, կրնայ իմ գործակցութիւնս գտնել, ինչ որ ըրաւ Սէֆթըն։ Ասկէ չորս օր առաջ եկաւ գտաւ զիս, և ըսաւ որ գործակալ մը եկած է և Միչըլ անունով մէկը կը փնտռէ։ Ըսաւ նաև որ Նիւ Եորք գտնուած էր պաշտօնեաներէն մէկուն համար շատ կարեւոր էր որ այս գործակալը չյաջողէր, և թէ ինք այս բանին համար դրամ առած էր։

—Ըսիք թէ, ընդմիջեց Պէրնս, Սէֆթըն Նիւ Եորքցիէ մը դրամ առած է զիս սխալ ուղղութեան մը մէջ դնելու համար, այնպէս չէ՞։

—Այո՛, պատասխանեց Ջէմպըրս։

Մր. Պէրնս դիւրաւ գուշակեց որ Սէֆթընին դրամ տուողը ո՛վ էր, և անգամ մըն ալ հիացաւ Մր. Միչըլի ծրագիրներուն և նախզգուշութիւններուն վրայ։

—Շարունակեցէք, ըսաւ գործակալը։

—Շատ բան մը չունիմ ըսելիք։ Սէֆթըն դրամ տուաւ ինծի որպէս զի Միչըլի դերը խաղամ և քնարեր պատմութիւն մը ըրաւ Ռօզ Միչըլ անուն կնոջ մը վրայ։

—Ի՞նչ պատմութիւն է։

—Մտիկ ըրէք, ըսաւ Ջէմպըրս, իր քաջարթութիւնը գտնելով, որովհետեւ կը զգար թէ վտանգէ ազատ էր, գինովցուհիի պատմութիւն մը չէք ուզեր։ Ասիկ աղէկ կը սեպէք բուն պատմութիւնը, այնպէս չէ՞։

—Անշուշտ։

—Ես ամէն գոյները տեսած եմ։ Հօս պատահած չէ բան մը զոր չկարենամ յիշել եթէ վճարեն։

—Ինծի մտիկ ըրէք, այս պահուս Սէֆթընին հետ չէ որ գործ կ'ընէք։ Եթէ գիտնալ ուզածս ըսէք ինծի և եթէ հաստատեմ որ ճիշդ է, լաւ կը վճարեմ ձեզի։ Բայց եթէ խաղ մը խաղաք ինծի, հետեւանքը գէշ կ'ըլլայ։

—Շատ լաւ։ Նախ ըսեմ որ այս Ռօզ Միչըլը, որուն համար կ'ըսէք թէ բաժանուած է, հօս ծանօթ էր մանաւանդ Ռօզ Մօնդալդօն անուամբ։

—Մօնդալդօ՞ն կրկնեց Պէրնս։ Դերասանուհի՞ էր։

—Այո՛, հռչակաւոր դերասանուհի մըն էր, բայց ոչ բեմի վրայ։ Ռուայալ փողոցը խաղատուն մը կը բանեցնէր, ուր կ'ահաւորած էր շատ պերճ կերպով եւ բոլոր երիտասարդները իրենց դրամը կորսնցուցած էին հոն։

—Բայց ինչ գիտէք Միչըլին վրայ. յարաբերութիւն կա՞ր իրենց միջեւ։

—Չեմ կրնար ճշիւ ըսել։ Ես սովորութիւն ունէի Ռուայալ փողոցի հրապարակը երթալ և կրնամ ըսել որ քիչ մը կը ճանչնամ Միչըլը։ Մինչ այն կողմերը կը պտտէր։ Ժամանակ մը եղաւ որ այլեւս չերեւցաւ։ Թերեւս նորէն մէջտեղ ելաւ իբրեւ Մօնդալդօնի ամուսինը։ Կ'ըսէին թէ ուրիշ աղջկան մը հետ ամուսնացած և յետոյ լքած էր զայն։ Կարծեմ թէ Նորատի դաշթանին մըն էր, թէեւ անունը բնաւ իմացած չեմ։

—Աղջնակի մը վրայ բան մը գիտէ՞ք։

—Ասիկա ալ ուրիշ զուարճալի պատմութիւն մըն է։ Ռօզի անունով աղջիկ մը կար, որուն համար կ'ըսէին թէ խառնածինին աղջիկն էր, բայց Մօնդալդօն իբր իրը կը պահանջէր զայն։

—Ի՞նչ եղաւ Միչըլը։

—Մօնդալդօնի ամուսինը նկատուելէն տարի մը ետքը անյայտ եղաւ։ Քանի մը տարի ետքը, ուրիշ պատմութիւն մը յօրինուեցաւ, այսինքն աղեկը առեւանգուեցաւ, և Մօնդալդօն մեծ վարձատրութիւններ խոստացաւ զայն գտնողին, բայց ի զուր։ Ասկէ իբր երեք տարի առաջ իր խաղատունը սկսաւ յարգէ իյնալ։ Մօնդալդօն շատ դրամ կորսնցուց և վերջապէս անյայտ եղաւ։

—Եթէ այս պատմութիւնը ճիշդ է, թերեւս մեծ կարեւորութիւն ունի։ Միչըլը կրնա՞ք ճանչնալ։

—Վստահ չեմ։ Բայց մտիկ ըրէք։ Երկու Միչըլ կար, երկուքն ալ Լըբուա անունով։

—Վստա՞հ էք։

—Այո՛։ Հօրեղբօրորդի էին։ Միւսը աւելի երիտասարդ էր։ Ես չէի ճանչնար զայն։ Կը յիշեմ որ Նորատի խառնածինին համակրած էր։ Բայց կրնամ ըսել թէ ո՛վ կարող է ամէն մանրամասնութիւն հաղորդել ձեզ։

—Ո՞վ է։

—Ծերունի մը, Նէօյի անունով։ Խառնածինին հետ առնչութիւն ունեցող ամէն բան գիտէ եւ կ'ըսէ թէ Միչըլի մասին ալ շատ բան գիտէ։ Կարծեմ թէ ինք Մօնդալդօնին ազդեցութեանը տակ գտնուած է։ Մօնդալդօն բաներ մը գիտէր անոր վրայ և այս կերպով իր ձեռքին մէջ առած էր, ինչպէս ուրիշները։ Հիմակ որ այդ կինը մեռած է, թերեւս կրնաք շատ բան քաղել Նէօյիէն։

(Շարունակելի)

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Գ. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ !!! ՅԱՆԳԱՐԱՆ

ՆՈՅՆԱՁԱՅՆ ԵՒ ՆՈՅՆԱՅԱՆԳ ԲԱՌԵՐՈՒ
յօրինեց՝ Պ. Խ. ԹԷՐՁԵԱՆ
Ճոխ հաւաքածոյ մը աւելի քան 4000 յանգաւոր բառերու

Մեծ դիւրութիւն ոտանաւոր յօրինել փափաքողներու։

Յանգարանը օգտակար և պիտանի է ոչ միայն անոնց՝ որ գիտեն ոտանաւոր չինել, այլ նաեւ անոնց՝ որ մինչեւ ցարդ բնաւ չեն զբաղած. որոնք, անգամ մը յանգարանը աչքէ անցնելով պիտի կրնան ճոխ և վայելուչ ոտանաւոր մը չինել ամենամեծ դիւրութեամբ։

Շնորհաւորական ուղերձներ ոտանաւորի ձեւով գրել փափաքողներու միակ առաջնորդը։

Անհրաժեշտ ամէն դպրոցականի։

Լաւագոյն ժամանցը ձմրան երեկոյներուն համար։ Լաւագոյն գիրքը կաղանդի նուէրի համար։

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով

ԳԻՆ 4 ԴԱՀԵԿԱՆ

2—25

ԲՈՂԴԱՒՈՐ ՄԱՅՐ ՄԸ

Նիհար, աղտղուն, վտիտ, հիւանդկախ տղայք երբեք չէր սիրեր, մինչ կը փափաքէր գիրուկ, թմպուլ, զուարթ, կարմրաթուշ տղայ մ'ունենալ։ Կատարելապէս համոզուած էր որ այսպիսի ուժեղ, կայտառ և կորովի զաւակներու դաստիարակութիւնը և զանոնք ամէն կարգի հիւանդութեանց դէմ պաշտպանելու համար, անհրաժեշտ էր տղայ հասակէն ուշադրութիւն ընել անոնց սնունդին։ Հետեւաբար, երբ մեր անդրանիկ զաւակը վեց ամսու եղաւ, հետամուտ եղայ ամէնէն լաւ սնունդը տալ անոր և բժիշկի մը յանձնարարութեամբ սկսայ ՖՈՍՖԱՏԻՆ ՖԱԼԻԷՌ-ով սնուցանել զայն։

Ցնծիր մեծ ախորժով կ'ուտէր այս ՖՈՍՖԱՏԻՆ ՖԱԼԻԷՌը և քանի ուտէր կը գիրնար, կ'աւելնար և կը կայտառնար։ Այսպէս քանի մը ամիս անցնելէ վերջ, երբ ակռայ հանելու ժամանակը եկաւ, սկսանք մտահոգ ըլլալ, կարծելով որ մեր զաւակն ալ ուրիշ տղոց յատուկ ակռայ հանելու ցաւերն ու փորհարութիւնը պիտի ունենայ, սակայն տղեկը առանց ո և է հիւանդութեան ակռան հանեց, խաղալով, ցատկելով և չարութիւններ ընելով ու զարնելով։

ՖՈՍՖԱՏԻՆ ՖԱԼԻԷՌ-ով հինգ զաւակ մեծցուցի, երկուքը աղջիկ, երեքը մանչ, փառք Աստուծոյ ամէնքն ալ 25—30 տարիքը հասան առանց բնաւ հիւանդանալու և քաջողջ երիտասարդներ եղան. հետեւաբար ի սրտէ կը յանձնարարեմ մայրերուն որ ՖՈՍՖԱՏԻՆ ՖԱԼԻԷՌ-ով մեծցնեն իրենց զաւակները։

Բարեգ Պանկալթի փողոց Թ. 17
ՄԱՐԿՐԻԹ ԺԱՆՆԻ

ՖՈՍՖԱՏԻՆ ՖԱԼԻԷՌը կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններու եւ դեղի մթերանոցներուն մէջ։ 2—26

ԹԱԼՕՆ ՏՕՐ

ԱՅՑԴ ԴՈՒՊՐ ՄԱՂԱԶԱՍԸ

Կալաթասա Վօյվօտա ճատեսի, Նօ 103

Մէշհուր մաղազա սահիպի Մ. Շարլ Աղէթալըն իմալ էթթիրտիկի այագ գապլարը 1903 սէնէսինտէ Աթինատա աչըլան սէրկիտէ (Տիպլօմ Տօնէօր)է լաըգ կէօրիւլէրէք նիշանը, զէրաֆէթ վէ մէթանէթլէրի ռաղպէթ օլունըր կիպի մուամելէսի Մ. Շարլ մաղազասընտա մէվճուտ երքէքլէրէ մախսուս էնվաի այագ գապլարընը էլտէն չըգարմագ արզուսընտա պուլունտուղընտան, խուլէսէ 60 ղրուշ ֆիյաթ իլէ սաթմագտա պուլունտուղընը մուհթէրէմ միւշթէրիլէրինէ իլան իտէր։

Մաղազասընտա պուլունան պաշգա գատըն վէ չօճուգլարա մախսուս հէր նէվի այագ գապը, սայր Ռուսյաւթիգլէրի. Ֆանէլաատան մամուլ Վիէննա թէրլիքլէրի պուլունմագտա տըր. Ալյագգըլարա նասըր ետերի յանըքմազ պիր թարզտա իմալ իտիլմիշ գօնտուրալըր եալընըզ մէշհուր (Թալօն Տօր) մաղազասընտա պուլունուր։ 2

ՏՔԴ. Յ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Մասնագէտ բժիշկ, մորթի, գաղղիական ախտի, արանց և կանանց ծննդաբուժական գործարաններու էւ. հիւանդութեանց.

Ցիչեալ բժիշկը որ 15 տարի չարունակ պաշտօնավարած է Գաղղիական Հիւանդանոցին Նահանգին հիւանդանոցներուն մէջ, ուր վերոյիշեալ հիւանդութիւնները այնչափ տարածուած էին, և որ հինգ տարի չափ ալ Եւրոպայի այդ կարգի հիւանդութեանց յատուկ նշանաւոր հիւանդանոցներուն մէջ ուսումնասիրութիւններ կատարած և գործնական փորձեր ըրած է, և այս կերպով նոյն հիւանդութիւններու բուժման ամենավերջին մէթոտներուն մէջ ձեռնհասութիւն ձեռք բերած, այժմ հաստատուած է Բերա, Պէյօղլու Բարմագ գաբու, թիւ 10 և կէսօրէն մինչեւ ժամը 11 կը գտնուի Պանգ Գաբու Միսքեան դեղարանը, ուր կը դարմանէ վերոյիշեալ հիւանդութիւնները, որչափ ալ հինցած ըլլան։

Ուրբաթ օրերը ձրի՝ աղքատներս։ 50—11

ԳԵՂԵՑԻԿ ԱԿՌԱՆԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԷՑՏԷՐԻ ՓՈՇԻՆ

Բերնին առողջութիւնը կ'ապահովէ

Ակռաներու հիւանդութիւնները և գլխաւորաբար փտումը հետզհետէ ընդհանրանալու վրայ են, ինչ որ բոլորովին անոնց այլասերելուն և ընչնչանալուն նշանն է։ Ասոնց պատճառն է հաւաքելը սնունդներու գործածութիւնը և մէյ մըն ալ ակռաներուն անխնամ պահուիլը։

Գիտենք թէ թթու սնունդները ակռային բաւնին կը մաշեցնեն և պատճառ կ'ըլլան որ փտին անոնք։ Շաքարն ալ թթուի կը փոխուի, որով ակռաներուն կը մաշէ։

Որպէս զի ակռաները չազդուին սնունդներու մաշեցնող ազդեցութենէն, պէտք է զանոնք մաքրել լաւագոյն փոշիով մը, ինչ որ մրուր չի թողուր ակռաներուն վրայ։ Բայց զգուշանալ պէտք է հանքային փոշիներէ, որոնք ընդհանրապէս մարմարի կտորուանք, քարի փոշրուք, եւն. կը պարունակեն, ու ակռաները փաթցնելու կը ծառայեն ուսկէ։

Պէտք է որ փոշին բուսական ըլլայ, այսինքն ծծող յատկութիւն ունենալ, և կազդուրիչ։

Լաւագոյն փոշին որ բոլոր այս յատկութիւնները ունի և ակռաները կը ճերմկցնէ,

ՀԷՑՏԷՐԻ ՓՈՇԻՆ

է, որ տիեզերական համբաւ մը ունի։

Մեծաճախ. — Մաթեօսեան դեղարան, Բերա, Ռուսական դեսպանատան կից։ 50—13

ՏՈՔԹ. Ա. ԵՕՐԿԻԱՏԷՍ

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՄԵԹՈՏՈՎ ԵՒ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԸ ՈՐՈՆՑ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆ Է

Տօքթ. Ա. Եօրկիատէս որ գաղղիական ախտի և մորթի հիւանդութեանց հանրածանօթ մասնագէտ Տօքթ. Ֆուռնիէի օգնականը եղած է Բարիզի մէջ, այս տեսակ հիւանդութիւններէ տառապողները բժշկական նորագոյն ու կատարելագործուած մէթոտներով կը բուժէ իր դարմանատան մէջ՝ Բերա Անալճըլարը, չօքթրալըտան Լըպօնի վերնայարկը առաջին յարկի աբարթըմանը՝ ամէն օր կէսօրէն մինչեւ իրիկուն,

Մասնագէտ է մանաւանդ մազի յատուկ ամէն տեսակ հիւանդութեանց, եւրոպական վերջին գիւտերեամբ հիմնապէս կը բուժէ մազերու թափիլը, գլխու թեփն ու քէլը։ Մորթային հիւանդութիւն ունեցողները Երեքշաբթի, Հինգշաբթի և Շաբաթ օրերը (Ը. Թ.) ժամը 6էն մինչեւ ութ կ'ընդունի։ 36—15

ՁԿԱՆ ԻՒՂԻ ՊԷՏՔ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ

Գիտութիւնը այսօր ի՛նչ ճշմարիտ հրաշալիքներու ականատես եղած է ձկան իւղ գործածող անձերու հանդէպ, ուստի կ'ուզէ՞ք օգտուիլ գիտութեան այս առաւելութիւններէն, խմեցէք միմիայն Մօրինի անարատ ձկան իւղ. ասոր ցուցակն է որ այս հրաշալի իւղը հրապարակին վրայ մեծ ժառանգ երկրորդ տեղէն գտնուելով, զրկուած է իր մէջ պարունակած ազդեցիկ յատկութիւններէն, և անոնք փոխանակ գեղեցկացնելու արդիւնքներ տալու ձեզ, ընդհակառակը տաղտկութիւն խանգարելու միայն կը ծառայեն։

Ուստի եթէ կ'ուզէք խմել զուտ և անխարդախ ձկան իւղ, հաճեցէք

ԴԻՄԵԼ ԽԱՉԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆԻ ԴԵՂԱՐԱՆԸ

Մահմուտ Փաշա Պաէի, «Ալօղլըյաէրի» դէմ, թիւ 261

ուր պիտի գտնէք հոն ձեր ճաշակին և ձեր ստամոքսին խիստ ախորժելի և դիւրամարս առանց հոտի Նորվեկիոյ հանրածանօթ ատն (Պէքեր-Մօլլէր) փափաքելի ձկան իւղին տեսակը, որ այս տարի եւս մասնաւոր յանձնարարութեամբ մը հաճելայն բերել տրուած ըլլալով կը ծախուի թէ՝ մասնաւոր շիշերու մէջ և թէ քաշով։

Սոյն ձկան իւղը ամէնէն դժուարամարս և ամէնէն փափկակազմ անձանց համար իսկ խիստ ախորժելի ըլլալով թէ՝ մեծերու և թէ՝ տղայոց պզտիկ տղայոց միակ դեղն է, որ կրնայ խիստ դիւրութեամբ խմուիլ և կը բուժէ կուրծքի, մորթի, քաշեքսի, սրտանէֆ, թիլլերինելութիւն, ոսկրաթիւթիւն, նիհարութիւն և ասոնց նման խուլ մը հիւանդութիւնները։ Ուստի ամէն անոնք, որոնք կը փափաքին խմել թէ՝ առտու և թէ՝ անդրտուա ձկան իւղ, թող հաճին դիմել դեղարանս, գնելով պզտիկ քանակութիւն մը կրնան ստուգել հրապարակութեանս ճշդութիւնը։

Հօս անգամ մը եւս կը կրկնենք թէ՝ Դեղարանս որ Պատ. Հասարակութեան չնորհիւ ջերմ ընդունելութեան արժանացաւ իր ուղղամիտ գործունէութեամբը, դեղերուն թարմութեամբը, պատրաստութեամբը, գիներու չափաւորութեամբը և արհեստին խղճամիտ գործադրութեամբը մինչ զոհ ձգելով իր ազնիւ յաճախորդները եւ ասոնց ամէնուն կը մնայ դեղարանիս գլխաւոր սկզբունքն ալ որ է ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ. Կը յուսանք որ Արգոյ յաճախորդները ինչպէս ցարդ, յետ այսու եւս մինչ պիտի շարունակեն իրենց վստահութիւնը Դեղարանիս նկատմամբ, և փոխանակ հեռաւոր տեղեր դիմելու՝ պիտի այցելեն ուղղակի Դեղարանս, ուր ամէն տեսակ դիւրութիւններ պիտի ընծայուին իրենց կատարելապէս՝ գոհ թողլու համար։

ԴԵՂԱՐԱՆՍ ՈՒՆԻ ՆԱԵՒ ՓՈՇԵՐԱՅԻՆ ՍԵՊԱՍ 50—19

8 ԱՄԻՍ ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄ 8

ԱՄԵՐԻԿ

ՍԱԿԱՆՑ
ՈՒԵՐ Է
ԿԱՆԽԱՎ ՃԱՐԻ
ՊԱՏՐԱՍՏ
ԵՒ ՉԱՓՈՎ ՎՐԱՅ
ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԷՆՔ
ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ
ՏՕՆԱՒՈՐ
ՆՈՐԱՁԵՒ ԵՒ ԱԺԱՆ

ԿԱՐՄԻՐ ԱՔԼՈՐ

299, Մահմուտ Փաշայ, 299
71, Թարագճըլար, 71

3—35 ՍՏԱՄՊՕԼ

ՄԱՆԿԱԳՈՐԾԵՐԻ ՆԻՒԹԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դիմել՝ Օ՚ԶՈՒԹԻՔԼԸ ՏԸ ՊՕ՚ԶԱԹ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
(Ա. Մ. ԳԱՐԻՊԵԱՆ)
44, Եիւքսէք Գալտըրըմ, 44
ՂԱԼԱԹԻԱ. Կ. ՊՈԼԻՍ 16—20

ԱԶԴ

Մաս առ մաս պիտի ծախուի 22000 արշինոց օդաւոր գետին մը, որ կը գտնուի Մագրգիւղի կեդրոնը, ծովեզերքին մօտ։ Գնել փափաքողները կրնան դիմել Մ. Ալէքսանդր Միլօնախիի գրասենեակը. Շարք Զարչըսը, թիւ 18. Գալիա։ 19—36

ՎՌԱՄՇԱՊՈՒՀ ԹԱՃՃԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Վկայեալ Կայս. Բժշկ. վարժարանէն եւ պաշտօնակալ ատամնաբոյժ Ազգ. Հիւանդանոցի

Այս անգամ իր բնակարանը Լանկայ Թուլումպաճայ Մէյտանը թիւ 64 իր նոր տունը փոխադրած ըլլալով, կը խնդրէ ազնիւ յաճախորդներէն որ հաճին պէտք եղած ժամանակ դիմել վերոգրեալ հասցէին։

Մեծ խնամքով կը դարմանէ փտած ամէն տեսակ ակռաներ և լինտի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ, նոյնպէս վերջերս Եւրոպայէ բերել տուած գործիքներու միջոցաւ խիստ ճարտարօրէն կը պատրաստէ և կը զետեղէ բնականին յար և նման արհեստական ակռաներ։

Ինչպէս մինչեւ ցարդ, այժմ ալ կը շարունակէ իր այցելութիւնները շաբաթը երկու օր կէս օրէ վերջ Մաքրիգիւղ Սթամպօլ Ճատտէսի, Սանիան էֆ. Թէրզեանի դեղարանը և Սամաթիոյ Պօղոս էֆէնտի Անտաշեանի դեղարանը։

ՁՐԻ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ

աղքատներուն Եշ. օրեր կէս օրէ վերջ. իր բնակարանին մէջ։ 50 22

Օ ԼՈՒՎՐԸ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ
ԱԹ. ԵՕՐԿԻԱՏԻՍ
194, Բերա Մեծ Փողոց 194

ԱՄԷՆ ՕՐ վերջին նորաձեւութենէ վաճառքներ կ'ստանանք ֆրանսական ու անգլիական առաջնակարգ գործարաններէ։

ՄԻՇԱՐՍԻ՝ պլուզի ու հագուստի համար կրքնատրիններ, ֆանթէզի թիւլեր ու տեսակ տեսակ ֆանթէզի թաւիշներ։

ԱՄԵՆԱՃՈԽ հաւաքածոյ մը քօմֆիւմի ու չրջազգեստի համար բուրդեղէն կերպասներու։ Վրանոցի համար քաթօններ ու ֆանթէզի քառաքիլներ։

ԺԱՆԵԱԿ բուրդեղէն բամբակեղէն, ամէն տեսակ ձեռնոց, թաշկինակ, քաչքօսէ, բօլէրօ, կնոյ ու տղայոց գուլպայ. մետաքսէ ու բուրդէ միսոներ, օժիտի համար ճերմակեղէն ու սեղնագործեր։

ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵՆՔ մեր վաճառատունը՝ Բերայի ինչպէս նաեւ շրջակայ վայրերու ամենայարգ տիկիններուն, մասնաւորապէս գիներու աժանութեանը ու ծախուած վաճառքներուն տոկունութեան ու վայելչաձեւութեանը համար։

Ձրի օրինակ և նմոյշ կը ղրկուի հեռաւոր տեղերու յաճախորդաց 15

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՔԱՌԼԸՄԱՆ

ԲԵՐԱ
ԵՂԱՆԱԿԻՆ ԲՈԼՈՐ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ
ՃՈԽ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒՄԸ
ԳԵՐԱԶԱՆՑԱՊԷՍ ՁԵՂՉԵԱԼ ԳԻՆԵՐՈՎ
ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ
ՊԼՈՒԶ, ԺԻՒՊ, ԲՐԴԵՂԷՆ, ՀՈՎԱՆՈՑ,
ՊԱՅ, ԵՒՆ. ԵՒՆ.
25—9

ՏՕՔԹ. ԲԱՐԱՂԱՄԵԱՆ

ՄԱՆԿԱԲՈՅԺ—ԿՆԱԽՕՑԱԲՈՅԺ

Բարիզէ Մայրաքաղաքս վերադարձած ըլլալով՝ իրեն դիմող հիւանդները կ'ընդունի Դեղարանիս մէջ, Թագսիմի մօտ՝ թիւ 57, ամէն օր, ժամը (Ը. Թ) 7-10։

Իսկ աղքատները ձրիաբար կը դարմանէ։

Դեղարան Վ. ՔԷՕՄԻՒՐՃԵԱՆ
Բերա Մեծ փողոց Թագսիմի մօտ՝ թիւ 57
30—6

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք, ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ, ՓՈՐՁԻ ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ

Երիտասարդներու ճշմարիտ խորհրդատուն

ՏՕՔԹ. ԳԱՐԼՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԱՖՐՈԴԻՏԵԱՆ ԵՒ ՄԻԶԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ամեն օր, բաց ի կիրակի օրերէն կը գտնուի Պէրպէրեան դեղարանը, Կէօքի Փաշա Պոսի ժամը 3էն մինչեւ 6. եւ Պանգալթի Մէրտիմէքեան - Պիանքի դեղարանը ժամը 7էն 11։

Ուրբաթ օրեր ձրի
Երկու դեղարաններուն մէջ ալ

Տօքթ. Գարլօ Յակոբեան, իր բազմամեայ փորձառութեամբ և եւրոպական ամէնէն նշանաւոր բժիշկներուն կիրառուած մէթոտներով, արագապէս և առանց ո և է հետք թողելու կը դարմանէ ամէն տեսակ աֆրոդիտեան ախտերը, ինչպէս ջերմամիզութիւն (պէլ սօղուգլուղու), կուր մելիքոս, ճանքր մու և սիֆիլիս (ֆրէնկի), սերմնահոսութիւն, երազափորձութիւն, առնական անկարողութիւն, և մանաւանդ երիտասարդներու և ծերերու յատուկ դժուարամիզութիւն (ռրդէ սխոմն բուեռալ եւ Իբերդրօֆի սը բռօսդադ)։

Եւրոպայէ բերել տուած նորանշան գործիքներով, վերոյիշեալ հիւանդութեանց յատուկ ամէն տեսակ վիրահատական գործողութիւն կը կատարէ արագ և առանց ցաւ պատճառելու։

Միզաքննաւոտինի (Uréthroscopie) զննումներ աֆրոդիտեան ախտերու մասին և անոնցմէ զերծ մնալու միջոցներու կիրարկումը։

Աւելորդ չէ ըսել թէ առաջին այցելութիւնը միշտ ձրի է։ 30—10

ԱԿՌԱՆԵՐ

ամէն փտած, ծակոտած, ցաւոտ և լինտերու հիւանդութիւն։ Կատարեալ դարմանումի, և լնացումն ամէն գեղեցկութեամբ արհեստական ակռաներու զետեղման, և լինտին գէշ հոտը վերցնելու համար, դիմել ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԻ

Կ. Պոլիս, Ձագըլ Գափըսը, Փէն-Պէր-Զէ... ժամը 5էն 11½, և ամէն առաւօտ կանուխ. Ուրբաթ իրիկուն, իր բնակարանը։

Կիրակի օրեր հանդստեան համար
24—50

ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Անգլիա

Դրամագլ. աւելի քան 13,000,000
Տարեկան գանձում տոկոսէ և ապահովագինէ 4,162,578
Անգլ. ապահովագրական ընկերութիւն հրդեհի դէմ եւ կեանքի վրայ
Իր այժմ ձուլուած է ՌՕԹԸԼ ապահովագրական Ընկերութեան հետ

Հրդեհի դէմ ապահովութիւն ամէն տեսակ սեփականութիւններու վրայ, — քարաշէն և փայտաշէն կալուածներ, ամբարանոցներ, ապրանքներ, եւն. եւն.։

Լանքաշիր միշտ նշանաւոր եղած է ամէն կորուստ արագ և արդար կերպով հատուցանելուն համար։

Իր դրամագլխին՝ 13,062,125 անգլ. աւելի բարձր թիւը բաւական ապահովութիւն մը կը ներշնչէ ապահովեալներուն։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆՔ
ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ, թիւ 1՝ ՆՈՐԹ ՃՕՆ ՍԹՐԻԹ
ԼՕՆՏՕՆ, 28՝ ԼՕՄՊԱՐՏ ՍԹՐԻԹ
ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՊՕՆ ՄԻԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ.
Նօ. 4 և 5 Քիւչիւք Թիմէնէ խան
Դեր-Գործակալ Էսբրէնի
ՄԱԳՍՈՒԴ Ց. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

Ուրիշ դեր գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։
50—43